

Co-funded by
the European Union

Together **For** Dialogue

CIVIC COMPETENCE FRAMEWORK for YOUTH

Համաֆինանսավորվում է
Եվրոպական Միության կողմից

Միասին հանուն երկխոսության
ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՇՐՋԱՆԱԿ
ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Գլխի 1. ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿԻ ՏԵՍԱԿԱՆ ՆԱԽԱԴԲԱՆՆԵՐԸ 4

1.1 Ինքն ի կարողությունը 4

1.2 Եվրոպական Կարողությունների Շրջանակ 5

1.3 Ցկզանս ռեսուրսների մեծ շտապի եվրոպական Կարողությունների 6

1.4 Հիմնական Կարողությունների եվ երիտասարդների փոխադասարանությունները 7

1.5 Որոնք են ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ 8

1.6 ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄՈԴԵԼՆԵՐ 9

1.7 ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԵՎ ԿԱՊԸ 9

1.8 ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՇԱՐժԻՉ ՈՒԺԵՐՆ ՈՒ ԽՈՋԸՆԴՈՏՆԵՐԸ 10

1.9 ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՉԱՓՈՒՄ 11

1.10 Բլոկի ՏԱՔՍՈՆՈՄԻԱ 12

1.11 ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄ՝ ՕԳՏԱԳՈՐԾԵԼՈՎ ԲԼՈԿԻ ՏԱՔՍՈՆՈՄԻԱՆ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՈՉ ՁՈՐՄԱԼ ԵՎ ՑԿԶԱՆՍ ՌԵՍՈՐՑՄԱՆ ՄԵՋ 14

1.12 ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐԻ ՈՉ ՁՈՐՄԱԼ ԵՎ ՑԿԶԱՆՍ ՌԵՍՈՐՑՄԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐ ԵՎ ՄՈՏԵՑՈՒՄՆԵՐ՝ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲԱՐՁՐԱՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ 14

1.13 ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ 15

ՀՂՈՒՄՆԵՐ 17

Գլխի 2. ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿԻ ՄՇԱԿՄԱՆ ՄԵԹՈԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ 18

2.1 ՆԱԽՆԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՓՈԽՂ 18

2.2 ՓՈՐՁԱԳԵՏՆԵՐԻ ՀԱՆԴՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ԿԱՏԱՐԵԼՎԱԳՈՐԾՈՒՄ 20

2.3 ՌՈՒԲՐԻԿԱՆԵՐԻ ՎՐԱ ՀԻՄՆՎԱԾ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿ 22

2.4 ԻՆՔՆԱԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԹՎԱՅԻՆ ԳՈՐԾԻՔ 26

Հետազոտության և կրթության մեջ օգտագործված ուսումնասիրությունների ՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ. 31

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1. ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿ 33

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2. ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱԿԱՐԴԱԿԻ ԻՆՔՆԱԳՆԱՀԱՏՈՒՄ 48

ԷՐԱԶՄՈՒՍ+ Հիմնական գործադրություն 2.

Երիտասարդության ոլորտում գործընկերություններ հանուն համագործակցություն

Ծրագրի անվանումը՝ Միասին երկխոսության համար

Ծրագրի համարը՝ 2021-2-PL01-KA220-YOU-000051438

Համակարգող՝ Fundacja Europejski Instytut Outsourcingu – ԼԵՀԱՍՏԱՆ

Մասնակից կազմակերպություններ՝

- Mednarodni Institut za Implementacijo Trajnostnega Razvoja – ՍԼՈՎԵՆԻԱ
- Engeli Olan Bireyler ve Aileleri Gelisim Merkezi Dernegi – ԹՈՒՐԿԻԱ
- Asociacija Aktyvistai – ԼԻՏՎԱ
- Երիտասարդական ակտիվների եվրոպական համագաճություն — ԲԵԼԳԻԱ
- Asociatia Obsteasca Reteaua Nationala a Consiliilor Locale ale Tinerilor din Moldova – ՄՈԼԴՈՎԱ

Խմբագիրներ՝ Միխալ Պիետրզոկ, Կատերինա Ռոմանենկո

Համահեղինակներ՝ Միխալ Պիետրզոկ, Կատերինա Ռոմանենկո, Մագդալենա Բոգուսլավսկա, Վիտալի Կիրիանո, Դոմինիկո Յուրավելի, Միլենա Մորարի, Ռադիյե Այսու Դաւազադամ, Մեհմեդ Վալկան Մուդերրիսողլու, Հարություն Ծատրյան, Դիանա Եղիազարյան, Ռարես Ավգուստին Կրայուտ, Վիլմա Լիաուդանսկե, Կարոլինա Շտիբբիս, Գաբրիելե Պուտրիուտե, Դարկո Կովաչիչ, Ուրբուլա Վլադյավլևիչ, Լեա Բարտոն, Ռեբեկա Կովաչիչ Լուկման:

ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄ.

Այս ծրագիրը ֆինանսավորվել է Եվրոպական միության աջակցությամբ: Այս հրապարակումն արտացոլում է միայն հեղինակների տեսակետները, և Եվրոպական միությունը չի կարող պատասխանատվություն կրել դրանում պարունակվող տեղեկատվության ցանկացած օգտագործման համար:

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Գնալով ավելի փոխկապակցված և զուբալացված աշխարհում կարևոր է, որ անհատներն ունենան անհրաժեշտ գիտելիքներ, հմտություններ և արժեքներ՝ իրենց համայնքներում ակտիվ մասնակցություն ունենալու, հասարակության զարգացմանը նպաստելու և ժողովրդավարական գործընթացներում ներգրավվելու համար: Քաղաքացիական կարողությունները կենսական դեր են խաղում անհատներին տեղեկացված, պատասխանատու և ներգրավված քաղաքացիներ դարձնելու գործում: (Հոսկինս, 2014)

Քաղաքացիական կարողությունների շրջանակը նախատեսված է անհատներին տրամադրելու կառուցվածքային շրջանակ՝ զարգացնելու իրենց քաղաքացիական կարողությունը՝ ներառելով գիտելիքներ, հմտություններ և մոտեցումներ, որոնք անհրաժեշտ են ժողովրդավարական գործընթացներին և քաղաքացիական կյանքում ակտիվ մասնակցության համար: Այս փաստաթուղթն ուրվագծում է գիտելիքների տարբեր ոլորտները, հմտությունները և մոտեցումները, որոնք անհատները կարող են ձեռք բերել և զարգացնել՝ իրենց քաղաքացիական կարողությունների բարձրացման համար:

Շրջանակն ընդգծում է եվրոպական ընդհանուր արժեքների, ժողովրդավարական գործընթացների և քաղաքացիական տարածության ըմբռնման կարևորությունը: Այն խթանում է անհատներին ավելի խորանալ հասարակական-քաղաքական լսողության մեջ, ուսումնասիրել երիտասարդների մասնակցությունը որոշումների կայացմանը և հասկանալ ՁԼՄ-ների դերը անձնական և սոցիալական կյանքում քաղաքացիական նպատակների համատեքստում: Ավելին, շրջանակն ընդգծում է տարբեր մեխանիզմների և կրոնների հետ ծանոթության, երիտասարդության և կամավորության աջակցության մեխանիզմների, արդյունավետ հաղորդակցության, ինֆորմացիայի, ջատագովության, լրատվամիջոցների և տեխնոլոգիաների պատասխանատու օգտագործման կարևորությունը:

Փաստաթուղթը տրամադրում է նաև շրջանակի գնահատում՝ մատնանշելով կարողությունների տարբեր մակարդակներ յուրաքանչյուր գիտելիքի ոլորտի, հմտության և մոտեցման համար: Այս մակարդակները տատանվում են սկսնակից (գիտելիքների կամ հմտությունների ձեռքբերում) մինչև միջին (կարողությունների իրագործում և ցուցադրում) և առաջնորդություն/տարածում (ուսուցում և այլոց շրջանում գիտելիքի և հմտությունների տարածում):

Ներգրավվելով այս շրջանակում՝ անհատները կարող են զարգացնել իրենց բնադրատական մտածողության կարողությունները, խնդիրների լուծման հմտությունները, որոշումների կայացման ունակությունները և արդյունավետ հաղորդակցման ու համագործակցության կարողությունները: Ավելին, շրջանակն ընդգծում է այնպիսի մոտեցումների զարգացումը, ինչպիսիք են հակվածությունը հավասարության, քաղաքացիական ներգրավվածության նկատմամբ հետաքրքրությունը, բացառա միջավայրի նկատմամբ մտահոգությունը և մարդու իրավունքների ու օրենքի գերակայության հարգումը:

Ի վերջո, Քաղաքացիական կարողությունների շրջանակը արժեքավոր ուղեցույց է այն անհատների համար, ովքեր ձգտում են ամրապնդել իրենց քաղաքացիական կարողությունները և ակտիվորեն մասնակցել ժողովրդավարական հասարակությունների ձևավորմանը: Այն հզորացնում է անհատներին՝ դառնալու տեղեկացված, ներգրավված և պատասխանատու քաղաքացիներ, ովքեր դրակառույց են նպաստում իրենց համայնքներին, խթանում են սոցիալական համախմբվածությունը և քայլեր են ձեռնարկում ավելի ներառական և ժողովրդավարական ապագա կերտելու համար:

ԳԼՈՒԽ 1. ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿԻ ՏԵՍԱԿԱՆ ՆԱԽԱԴԻՅԱԼՆԵՐԸ:

1.1 Ի՞նչ է ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

Կարողությունը վերաբերում է գիտելիքներին, հմտություններին և մոտեցումներին, որոնք անհատները տիրապետում և արդյունավետորեն կիրառում են կոնկրետ ոլորտում: Այն ներկայացնում է հասարակության, աշխատանքի և կյանքի տարբեր ապեկտներում գերազանցելու նրանց կարողությունը: Քաղաքացիական կարողության համատեքստում, ինչպես նշված է Քաղաքացիական կարողությունների շրջանակում, այն ներառում է մի շարք հմտություններ, որոնք անհրաժեշտ են ժողովրդավարական գործընթացներում ակտիվ ներգրավվածության, սոցիալական մասնակցության և ընդհանուր արժեքների առաջնորդող ապահովելու համար:

Կարողությունների գիտելիքի բաղադրիչը ներառում է ոչորտին առնչվող հիմնական հասկացությունների, փաստերի և սկզբունքների ըմբռնումը: Քաղաքացիական տիրույթում սա ներառում է եվրոպական ընդհանուր արժեքների, ժողովրդավարական գործընթացների, քաղաքացիական տարածության, սոցիալ-քաղաքական իրավիճակների, անձնական և սոցիալական կյանքում լրատվամիջոցների դերի, մշակութային և կրոնական տեսանկյունների խմբությունը: Այս գիտելիքը հիմք է տալիս քաղաքացիական վերլուծության, գնահատման և քաղաքացիական կյանքի գինամիկայի և մարտահրավերների վերաբերյալ արտացոլման համար (Վինքերթոն, 2007թ.):

Հմտությունները կարևոր նշանակություն ունեն կարողությունների մեջ՝ ներառելով գիտելիքների գործնական կիրառումը և կոնկրետ առաջադրանքներ կատարելու կարողությունը: Քաղաքացիական կարողությունների մեջ անհատները զարգացնում են այնպիսի հմտություններ, ինչպիսիք են քննադատական մտածողությունը, տեղեկատվության վերլուծությունը, արդյունավետ հաղորդակցությունը, խնդիրների լուծումը, որոշումների կայացումը, ջատագովությունը, կոնֆլիկտների հաղթահարումը և համագործակցությունը: Այս հմտությունները թույլ են տալիս նրանց կադմոնորեթիվ քաղաքացիական բարդ հարցերում, ներգրավվել կառուցողական երկխոսության մեջ, նպաստել որոշումների կայացման գործընթացներին և համատեղ աշխատել ընդհանուր նպատակների ուղղությամբ:

Մոտեցումները ձևավորում են անհատի մտածելակերպը, արժեքները և համոզմունքները՝ կազմելով կարողությունների անբաժանելի մասը: Քաղաքացիական կարողությունների մեջ մոտեցումները ներառում են հավասարության նկատմամբ հակվածություն, քաղաքացիական ներգրավվածության նկատմամբ հետաքրքրություն, քաղաքացիական միջավայրի նկատմամբ մտահոգություն, մարդու իրավունքների հարգանք, բաց լինելը բազմազանության նկատմամբ և պատասխանատվություն սեփական գործողությունների և սովորելու համար: Այս մոտեցումների հիմքում է ակտիվ քաղաքացիությունը՝ խթանելով սոցիալական համախմբվածությունը, կարեկցանքը և հասարակության ներսում ժողովրդավարության արժեքները:

Կարողությունը ստատիկ վիճակ չէ, այլ գինամիկ և զարգացող գործընթաց: Այն ներառում է շարունակական ուսուցում, ան և հարմարվողականություն փոփոխվող համատեքստերին և մարտահրավերներին: Ինֆորմացիոն, այլոց հետ ներգրավվածության և ցիանո ուսումնառության միջոցով անհատները կարող են հետազոտում զարգացնել իրենց կարողությունները՝ ընդլայնելով իրենց գիտելիքները, կատարելագործելով հմտությունները և խորացնելով մոտեցումները (Ջ. Կալուս Գոնսալես, 2020թ.):

Եզրափակելով՝ քաղաքացիական տիրույթում կարողությունը ներառում է բազմաչափ գիտելիքներ, հմտություններ և մոտեցումներ: Այն հզորացնում է անհատներին՝ հասկանալու, կադմոնորեթիվ և ակտիվորեն նպաստելու ժողովրդավարական գործընթացներին, սոցիալական համախմբվածությանը և ընդհանուր արժեքների առաջնորդմանը: Կարողությունը զարգացնելով՝ անհատները դառնում են տեղեկացված, ներգրավված և պատասխանատու քաղաքացիներ՝ ունակ լուծելու քաղաքացիական բարդ խնդիրները, խթանելու երկխոսությունը և աշխատելու դրական սոցիալական փոփոխությունների ուղղությամբ:

1.1 ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿ

Եվրոպական կարողությունների քաղաքական (ECF) համապարփակ գործիք է, որը մշակվել է Եվրոպական միության (ԵՄ) կողմից՝ աջակցելու ցիանո ուսումնառությանը և բարձրացնելու աշխատունակությունը ողջ Եվրոպայում: Պատժարմը նպատակ ունի մարդկանց, գործատուներին, կրթական հաստատություններին և քաղաքացիական մշակողներին տալ ընդհանուր լեզու և հզման կետ, որը կօգնի նրանց հասկանալ և գնահատել կարողությունները Եվրոպայի համատեքստում:

ECF-ը կառուցված է մի շարք հիմնարար հմտությունների վրա, որոնք կարևոր են աշխատունակության, էներգետիկ քաղաքացիության, սոցիալական ներառման և անձնական զարգացման համար: Այս հիմնական կարողությունները ներառում են մայրենի լեզվով հաղորդակցությունը, օտար լեզուները, առցանց ունակությունները, մաթեմատիկական կարողությունները, գիտական և տեխնոլոգիական կարողությունները, սովորելու ունակությունը, սոցիալական և քաղաքացիական կարողությունները, նախաձեռնության և ձեռնբերքության զգացումը և սոցիալական ճանաչումն ու արտաֆին տեսլ: (Ֆրանչեսկա Կանեա, 2019թ.)

Հիմքը նախագծված է ճկուն և հարմարվող լինելու համար՝ թույլ տալով այն իրականացնել տարբեր կրթական և մասնագիտական տարբերակներում: Այն ծառայում է որպես ուսումնական ծրագրի մշակման, ուսումնառության արդյունքների և գնահատման տեխնիկայի ուղեցույց՝ ապահովելով ողջ Եվրոպայում կարողությունների զարգացման հետևողական և համահունչ ռազմավարություն:

ECF-ն ընդգծում է ունակությունների ամբողջական մոտեցում՝ ընդունելով, որ դրանք ներառում են գիտելիքների, հմտությունների,

մտեցումների և համոզմունքների համադրություն: Այն խրախուսում է ուսուցման տարբեր պայմանների ինտեգրումը և խրախուսում է ուղեկցող կարողությունների զարգացումը, որոնք կարող են կիրառվել տարբեր ոլորտներում:

ԵՄ-ն ցանկանում է խրախուսել նկունությունը, ցկյանա ուսումնառությունը և հմտությունների ու որակավորումների ճանաչումը ողջ Եվրոպայում՝ խթանելով ECF-ը: Այն օգնում է մարդկանց գիտակցված որոշումներ կայացնել իրենց կրթության և կարիերայի ուղիների վերաբերյալ՝ միաժամանակ աջակցելով ընկերություններին բացահայտելու և հավաքագրելու մասնագետների, ովքեր ունեն ցանկալի ունակությունները:

Ավելին, ECF-ը համահունչ է ավելի լայն եվրոպական նախաձեռնություններին, ինչպիսիք են Եվրոպական որակավորումների շրջանակը (EQF) և Բարձրագույն կրթության եվրոպական տարածքը (EHEA): Այն նպաստում է համահունչ և կապակցված եվրոպական կրթության և վերապատրաստման ծրագրի ստեղծմանը, որը հնարավորություն է տալիս անհատներին տեղափոխվելու և օգտագործելու իրենց կարողությունները տարբեր ոլորտներում:

Ամփոփելով՝ Եվրոպական կարողությունների շրջանակը առանցքային ճանաչողություն ունի արևմտյան կարևոր կարողությունների ընդհանուր փոխըմբռնմանը և աճի նպաստելու համար: Առաջարկելով ընդհանուր լեզու և հզման կետ կարողությունները զննատեսելու և կատարելագործելու համար՝ այն խրախուսում է ցկյանա ուսումնառությունը, զբաղվածությունը և սոցիալական ներառումը: Հնդուելով ECF-ին, անհատներին և հաստատություններին՝ դուք հստակ և վստահորեն հասկանում եք արևմտյան կրթության և աշխատանքի բարդ լանդշաֆտը:

1.3 ՑԿՅԱՆՍ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ՈՒԹ ՇԻՄՆԱԿԱՆ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Եվրոպական միությունը (ԵՄ) մշակել է շրջանակ, որը հայտնի է որպես «Ուր հիմնական եվրոպական կարողություններ ցկյանա ուսումնառության համար»՝ նկարագրելու այն հիմնարար կարողությունները և գիտելիքները, որոնք մարդիկ պետք է ձեռք բերեն իրենց կյանքի ընթացքում: Այս կարողությունները կոչված են խթանելու սոցիալական ներառականությունը, անձնական զարգացումը, ակտիվ քաղաքացիությունը և նկունությունը արագ փոփոխվող միջավայրում:

Առաջին կարողությունը՝ մայրենի լեզվով հաղորդակցումը, համապատասխանում է մայրենի լեզվին տիրապետման կատարելագործմանը: Այն ներառում է կարդալու, գրելու, խոսելու և լսելու հմտությունները, որոնք բույլ են տալիս հաջողությամբ արտահայտվել և հաղորդակցվել:

Մեկ կամ մի քանի օտար լեզուների տիրապետումը ընդգծված է երկրորդ՝ «Օտար լեզուներով հաղորդակցվելու» կարողության մեջ: Այն հնարավորություն է տալիս մարդկանց շփվել տարբեր մշակույթների պատկանող անձանց հետ, ընդլայնել իրենց տեսակետները և մասնակցություն ունենալ գլոբալացված հասարակության մեջ:

Մաթեմատիկական գաղափարների, գիտական հասկացությունների և տեխնոլոգիական առաջընթացի խմացությունն ու կիրառումը կարևորվում են երրորդ կարողության մեջ՝ «Մաթեմատիկական ունակությունները և հիմնական կարողությունները գիտության և տեխնիկայի մեջ»: Այն բարելավում է արամբաբանական մտածողության, խնդիրների լուծման և առցանց միջավայրում ինտեգրվելու ունակությունը:

Չորրորդ կարողությունը՝ քվային կարողությունը, ներառում է քվային տեխնոլոգիաները հաջողությամբ և վստահորեն օգտագործելու համար անհրաժեշտ կարողությունները: Այն ներառում է քվային տեխնոլոգիաների օգտագործումը հաղորդակցության, համագործակցության և խնդիրների լուծման համար, ինչպես նաև քվային տեղեկատվության ստացման, գնահատման և ֆննդատարական վերլուծության համար:

Հինգերորդ կարողությունը՝ սովորել սովորելը, կենտրոնացում է մարդկանց ինֆուրույն սովորող դառնալու համար անհրաժեշտ կարողություններ և մեթոդներ տալու վրա: Նպատակներ դնելը, ուսումնական գործունեության պլանավորումը, սեփական առաջադիմությունը գնահատելը և սեփական ուսումնառության մեկնաբանումը ներառված են վերոհիշյալ կարողության մեջ:

Վեցերորդ կարողությունը՝ «Սոցիալական և քաղաքացիական կարողությունները», շեշտը դնում է սոցիալական համախմբվածության, ժողովրդավարական սկզբունքների առաջնորման և հասարակության մեջ ակտիվ ներգրավվածության վրա: Այն ներառում է տեղեկացվածությունը սոցիալական և էթիկական խնդիրների մասին, բազմազանության գնահատումը և էթիկական որոշումներ կայացնելը:

Ստեղծագործությունը, գյուտարարությունը և ձեռնարկատիրական մտեցումը խրախուսվում են յոթերորդ կարողությամբ՝ «Նախաձեռնողականության և ձեռներեցության զգացում»: Այն հզորացնում է մարդկանց՝ վստահ և նկուն կերպով ստանձնելու պատասխանատվություն, գտնելու լուծումներ և մանևրելու ոչ միաճանակ հանգամանքներում:

Ութերորդ կարողությունը՝ մշակութային իրազեկվածությունն ու արտահայտումը, մեծ շեշտադրում է դնում մշակութային բազմազանության,

ստեղծագործ արտահայտման և միջմշակության հաղորդակցության գնահատման վրա: Այն խրախուսում է հանդուրժողականություն և հարգանք այլ մշակույթների նկատմամբ, ինչպես նաև արվեստի և ստեղծագործ արտահայտման օգտագործումը՝ որպես փոխազդեցության և կապի ուղիներ:

Համադարձիկ անը և ցկյանն ուսումնառությունը խրախուսելու համար կրթական հաստատությունները, ընկերությունները և մարդիկ կարող են հետևել ցկյանն ուսումնառության ուր հիմնական եվրոպական կարողություններին՝ որպես ամբողջական շրջանակ:

Այս հմտություններն օգնում են մարդկանց անձնապես զարգանալ, բարձրացնել իրենց աշխատունակությունը և ներգրավվել ակտիվ բաղադրություն մեջ: Դրանք լրացուցիչ օգնում են նրանց հարմարվել բարդ և կապված միջավայրին և ծաղկել այնտեղ:

1.4 ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ՓՈԽԱՐԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Հիմնական կարողությունների և երիտասարդության միջև կապը էական նշանակություն ունի երիտասարդների անձնական անի և ապագա հեռանկարների ձևավորման համար: Հիմնական կարողությունները ներառում են մի շարք էական հմտություններ, գիտելիքներ և մոտեցումներ, որոնք կարևոր են ժամանակակից աշխարհում նրանց զարգացման և հաջողության համար: Այս կարողություններն առանցքային դեր են խաղում երիտասարդներին անհրաժեշտ գործիքներով ապահովելու՝ մարտահրավերները հաղթահարելու, հնարավորություններն օգտագործելու և հասարակության կյանքում ակտիվ ներդրում ունենալու համար:

Հիմնական կարողությունները երիտասարդներին հնարավորություն են տալիս հաղորդակցվելու, համագործակցելու և արդյունավետորեն արտահայտվելու: Դրանք խթանում են լեզվի խմբությունը՝ ինչպես մայրենի, այնպես էլ օտար լեզուները՝ խթանելով միջմշակության հասկացողությունը և նպաստելով բովանդակալից փոխգործակցությանը: Բացի այդ, գիտության, տեխնոլոգիայի և մաթեմատիկական կարողությունները երիտասարդներին հզորացնում են երիտասարդներին բնագիտական մտածողության, խնդիրներ լուծելու և թվային գրագիտության հմտություններով՝ նախապատրաստելով նրանց ինտեգրվելու արագ զարգացող տեխնոլոգիական լանդշաֆտի բարդություններում: (Ջ. Կալուս Գոնսալես, 2020թ.)

Սոցիալական և բաղադրական կարողությունները կարևոր դեր են խաղում երիտասարդներին խրախուսելու իրենց համայնքներում մասնակցելու և ժողովրդավարական գործընթացներում ակտիվորեն ներգրավվելու համար: Այս կարողությունները դաստիարակում են կարեկցանք, հարգանք բազմազանության նկատմամբ և պատասխանատու որոշումների կայացում՝ խթանելով սոցիալական պատասխանատվության զգացում և երիտասարդներին նախապատրաստելով ակտիվ և ներգրավված բաղադրություններ լինելուն:

Ավելին, ձեռներեցության և նախաձեռնողականության հետ կապված կարողությունները երիտասարդության մեջ սերմանում են նորարարության, ստեղծարարության և հարմարվողականության մտածելակերպ: Դրանք խրախուսում են երիտասարդներին բնագիտաբար մտածել, հաշվարկված ռիսկերի դիմել և զբաղվել ձեռներեցությամբ՝ զինելով նրանց վստահությամբ և հմտություններով, որոնք անհրաժեշտ են անընդհատ փոփոխվող գլոբալ լանդշաֆտում կողմնորոշվելու համար:

Մշակութային իրազեկվածության և արտահայտման կարողությունները խթանում են մշակութային բազմազանության, գեղարվեստական ձևերի և միջմշակութային երկխոսության գնահատումը: Դրանք հնարավորություն են տալիս երիտասարդներին հարգել և հասկանալ տարբեր մշակույթները՝ նպաստելով սոցիալական ներառականությանը և հարստացնելով նրանց հեռանկարները:

Գիտակցելով երիտասարդների համար հիմնական կարողությունների նշանակությունը՝ մանկավարժները, բաղադրականություն մշակողները և շահագրգիռ կողմերը ընդգծում են դրանց ինտեգրումը կրթական ծրագրերում: Այս կարողությունների զարգացման համար հնարավորություններ ընձեռնելով՝ մենք զորացնում ենք երիտասարդներին՝ ծաղկելու, հասարակության մեջ զգալի ներդրում ունենալու և արագ փոփոխվող աշխարհում առաջ շարժվելու համար:

1.5 ՈՐՈՇՔ ԵՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Քաղաքական կարողությունները այն տեղեկատվությունն է, կարողություններն ու մոտեցումները, որոնք մարդիկ ձեռք են բերում ժողովրդավարական գործընթացներում ակտիվորեն ներգրավվելու, իրենց համայնքների հետ կապվելու և հասարակությունը առաջ մղելու համար: Քաղաքական կարողությունները ապահովում են հմտությունների լայն շրջանակ, որոնք անհրաժեշտ են բաղադրական հաջող ներգրավվածության և պատասխանատու բաղադրության համար՝ ինչպես նշված է Քաղաքական կարողությունների շրջանակում:

Մարդկանց անհրաժեշտ է ամուր գիտելիքների հիմք՝ ֆաղափառապես կոմպետենտ դառնալու համար: Եվրոպայի ընդհանուր սկզբունքների, ժողովրդավարության գործողության և սոցիալական ու ֆաղափառ իրականության գիտակցումը դրա մի մասն է: Բացի այդ, կարևոր են երիտասարդության և կամավորների աջակցության կառույցների, մեդիա գրագիտության և մշակութային բազմազանության մասին տեղեկացվածությունը: Այս գիտելիքը մարդկանց տալիս է մանրակրկիտ իրազեկում այն աշխարհի մասին, որտեղ նրանք ապրում են, և զինում է նրանց խելացի որոշումներ կայացնելու, տվյալները ֆինադատորեն գնահատելու և իմաստալից փոխգործակցություններ ունենալու համար անհրաժեշտ հմտություններով:

Քաղաքացիական կարողությունները պետք է ներառեն ունակություններ, որոնք հնարավորություն են տալիս մարդկանց օգտագործելու իրենց գործնական գիտելիքները: Արդյունավետ հաղորդակցությունը, ֆինադատական մտածողությունը, կապերի հաստատումը, խնդիրների լուծումը, ջատագովությունը, որոշումների կայացումը, համագործակցությունը և կոնֆլիկտների լուծումը այս կարողություններից ընդամենը մի ֆանիսն են: Դրանք հնարավորություն են տալիս մարդկանց ակտիվորեն մասնակցել որոշումների կայացմանը, արտահայտել իրենց գաղափարները, համագործակցել այլոց հետ և զբաղվել ֆաղափառական դժվարին խնդիրներով:

Քաղաքացիական հմտությունները խորապես ազդում են համագումբների, գործողությունների, արժեքների և հեռանկարների վրա: Անհատներից պահանջվում է ունենալ հատուկ մոտեցումներ՝ նպատակ ունենալով մասնակցելու հասարակության կյանքին և բարեբար ազդեցություն ունենալու այլոց վրա: Հավասարությանը նվիրվածությունը, ֆաղափառ և տնտեսական զարգացումների նկատմամբ հետաքրքրությունը, մարդու իրավունքների և բազմազանության նկատմամբ հարգանքը, փոփոխությունների հանդեպ բաց լինելը և պատասխանատվության զգացումը բոլորն արտացոլվում են մոտեցումներով, որոնք խթանում են կարեկցանքը, համերաշխությունը և ակտիվ լսելու ունակությունը: Այս հեռանկարները մոտիվացնում են մարդկանց գործելու ինֆնուրյուն և դրական ազդեցություն բողնելու հասարակության վրա:

Քաղաքացիական կարողությունները թույլ են տալիս մարդկանց միավորելու տարբեր տեսակետներ խնդրահարույց թեմաների շուրջ՝ խթանելով սոցիալական համախմբվածությունը և պայքարելով հանուն արդարության և հավասարության: Անհատները կարող են ակտիվ դեր ստանձնել ժողովրդավարության մեջ և նպաստել հասարակության ընդհանուր բարեկեցությանը, որտեղ նրանք ապրում են՝ զարգացնելով այդ հմտությունները: Անհատները, ովքեր աշխատում են սոցիալական շահավետ փոփոխություններ իրականացնելու ուղղությամբ, նաև օգնում են ստեղծելու ներառական և մասնակցային հասարակություններ:

Ամփոփելով՝ ֆաղափառական կարողությունները ներառում են տարբեր տեղեկություններ, կարողություններ և մոտեցումներ, որոնք անհրաժեշտ են ֆաղափառական հաջող մասնակցության, ինչպես նաև պատասխանատու ֆաղափառության համար: Դրանք հնարավորություն են տալիս մարդկանց ակտիվորեն մասնակցել ժողովրդավարական գործընթացներին, զբաղվել հասարակական խնդիրներով և նպաստել իրենց համայնքների և հասարակությունների առաջխաղացմանը: Քաղաքացիները, ովքեր բարելավում են իրենց ֆաղափառական հմտությունները, ավելի լավ կարող են լավագույն ընտրությունը կատարել, ջատագովել փոփոխությունների և համագործակցել՝ ավելի բաց և ժողովրդավարական ապագա կառուցելու համար:

1.6 ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄՈՒԵՂՆԵՐ

Քաղաքացիական կարողությունների մոդելները հիմք են տալիս հասկանալու և զարգացնելու հիմնական հմտություններն ու գիտելիքները, որոնք անհրաժեշտ են ակտիվ ֆաղափառության և ժողովրդավարական հասարակություններում ներգրավվելու համար: Այս մոդելները ծառայում են որպես ուղեցույց մանկավարժների, ֆաղափառություն մշակողների և հետազոտողների համար՝ սահմանելու և խթանելու ֆաղափառական կարողությունները անհատների շրջանում:

Լայնորեն ճանաչված մոդելներից է Եվրոպական հանձնաժողովի «Ցկյանս ուսումնառության համար հիմնական կարողություններ» շրջանակը, որը սահմանում է ութ հիմնական կարողություններ՝ անհրաժեշտ ինֆնաիրացման, ակտիվ ֆաղափառության, սոցիալական համախմբվածության և աշխատունակության համար: Այս կարողությունները ներառում են մշակութային իրազեկվածությունը և արտահայտումը, թվային կարողությունը, ձեռներեցությունը, նախաձեռնողականության և ստեղծարարության զգացումը, ֆաղափառական կարողությունը, հաղորդակցությունը մայրենի և օտար լեզուներով, մաթեմատիկական կարողությունները և հիմնական կարողությունները գիտության և տեխնիկայի մեջ և սովորելը սովորել:

Մեկ այլ ուսագրավ մոդել է Քաղաքացիական կարողությունների շրջանակը, որը մշակվել է Եվրոպայի խորհրդի կողմից: Այս շրջանակն ընդգծում է հասարակության մեջ և ակտիվ ներգրավման և ժողովրդավարական մասնակցության համար անհրաժեշտ գիտելիքների, հմտությունների, մոտեցումների և արժեքների ձեռքբերումը: Այն ներառում է այնպիսի կարողություններ, ինչպիսիք են բնագիտական մտածողությունը, բազմազանության հասկացողությունը, ժողովրդավարական մասնակցությունը, սոցիալական պատասխանատվությունը և մարդու իրավունքների իրազեկվածությունը:

Ավելին, Քաղաքացիական կրթության կենտրոնի «Քաղաքացիական կրթության շրջանակը» կենտրոնացած է տեղեկացված և ներգրավված քաղաքացիության համար անհրաժեշտ գիտելիքների, հմտությունների և տրամադրվածության վրա: Այս մոդելը ընդգծում է ժողովրդավարական սկզբունքների, քաղաքական ինստիտուտների և քաղաքացիական պատասխանատվության հասկացողությունը, ինչպես նաև բնագիտական մտածողության զարգացումը, արդյունավետ հաղորդակցությունը և ակտիվ մասնակցությունը համայնքային կյանքում:

Այս մոդելները, ի թիվս այլոց, արժեքավոր պատկերացումներ են տալիս քաղաքացիական կարողությունների բազմակողմ բնույթի վերաբերյալ և ուղորդում են ջանքերը՝ նպաստելու կրթական միջավայրում դրանց զարգացմանը: Օգտագործելով այս շրջանակները՝ մանկավարժներն ու քաղաքականություն մշակողները կարող են մշակել արդյունավետ ուսումնական ծրագրեր, ուսուցման ռազմավարություններ և գնահատման մեթոդներ՝ նպաստելու անհատների շրջանում քաղաքացիական կարողությունների ձեռքբերմանը և կիրառմանը՝ նրանց հնարավորություն տալով դառնալու ակտիվ, պատասխանատու և ներգրավված քաղաքացիներ իրենց համայնքներում և հասարակություններում:

1.7 ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԵՎ ԿԱՊԸ

Քաղաքացիական կարողությունը և երիտասարդության ներգրավվածությունը դիմամիկրոն են կապված են և փոխադարձ աջակցում են միմյանց: Քաղաքացիական կարողություններ ունեցող երիտասարդներն ունեն գիտելիքներ, հմտություններ և մոտեցումներ, որոնք անհրաժեշտ են իրենց համայնքներում և ժողովրդավարական գործընթացներում ակտիվորեն ներգրավվելու համար: Վերջիններիս ներգրավվածությունը երիտասարդներին տալիս է նաև գործնական միջավայր, որտեղ կիրառելու և զարգացնելու են իրենց քաղաքացիական արժանիքները:

Երիտասարդները, ովքեր լավ են հասկանում ժողովրդավարական սկզբունքները, իրավունքները և պարտականությունները, ավելի լավ պատրաստված են հիմնավորված որոշումներ կայացնելու և հասարակության վրա էական ազդեցություն ունենալու համար: Երբ երիտասարդներն օժտված են այնպիսի կարողություններով, ինչպիսիք են բնագիտական մտածողությունը, հաղորդակցությունը և սոցիալական իրազեկվածությունը, նրանք ավելի լավ են կարողանում վերլուծել հասարակության մարտահրավերները, հաղորդել իրենց մտքերը և ջատագովել հանուն փոփոխությունների: Այս հատկություններն աջակցում են խնդիրների լուծման ներառական և թիմային ռազմավարություններին՝ ի լրումն կարեկցանքի, հանդուրժողականության և բազմազանության նկատմամբ հարգանքի խթանումն:

Մյուս կողմից, երիտասարդական ներգրավվածությունը երիտասարդներին հնարավորություն է տալիս կիրառելու իրենց քաղաքացիական հմտություններն իրական իրավիճակներում: Համայնքային կազմակերպություններում, երիտասարդական խորհուրդներում, քաղաքական արժավներում և սոցիալական շարժումներում ներգրավվածության միջոցով երիտասարդները կարող են ակտիվորեն ազդել որոշումների կայացման վրա, նպաստել քաղաքականության ստեղծմանը և լուծել իրենց կյանքի և համայնքների վրա ազդեցություն ունեցող կարևոր խնդիրները: Նման միջոցառումներին մասնակցելն օգնում է երիտասարդներին բարելավել իրենց հաղորդակցությունը, կառավարումը և ժողովրդավարական գործընթացների ըմբռնումը:

Քաղաքացիական հմտությունների զարգացումն արագանում է նաև երիտասարդների ներգրավվածությամբ: Երիտասարդները, ովքեր ակտիվորեն զբաղվում են հասարակական գործերով, ունեն մեծ հեռանկարներ, նրանց կանխավարկածները վիճարկվում են, և բնագիտական մտածողությունը խթանվում է: Ուսանողների քաղաքացիական կարողությունը զարգանում է գործնական ուսուցման և համախոհ հասակակիցների ու տեղական առաջնորդների հետ ներդրմանից հնարավորությունների միջոցով:

Երիտասարդների մասնակցությունը և կարողությունները ցիկլային են և փոխառկա: Քաղաքացիական կարողությունները երիտասարդներին տալիս են այն հմտությունները, որոնք անհրաժեշտ են իրենց համայնքներում բովանդակալից մասնակցություն ունենալու համար, մինչդեռ երիտասարդների ներգրավվածությունը իրական հնարավորություններ է տալիս դրանք կիրառելու և բարելավելու համար: Մասնակից երիտասարդները զարգացնում են իրենց քաղաքացիական գրագիտությունը՝ հնարավորություն ստանալով դառնալու ներգրավված, պատասխանատու և ակտիվ քաղաքացիներ, ովքեր կարող են նպաստել սոցիալական դրական փոփոխությունների:

1.8 ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՇԱՐԺԻՉ ՈՒԺԵՐՆ ՈՒ ԽՈՉԸՆԴՈՏՆԵՐԸ

Տարբեր գործոններ և խոչընդոտներ ազդում են ֆաղափացիական կարողությունների զարգացման և ձեռքբերման վրա: Շարժիչ ուժերը գործոններ են, որոնք նպաստում են ֆաղափացիական կարողությունների աճին և բարձրացմանը, մինչդեռ խոչընդոտները արգելիչներ են, որոնք խոչընդոտում են նրանց զարգացմանը:

Հիմնական շարժիչ ուժը կրթությունն է, քանի որ ֆորմալ և ոչ ֆորմալ ուսուցման միջավայրերը հնարավորություն են տալիս զարգացնել ֆաղափացիական կարողությունները ուսումնական միջոցառումների, համայնքային ներգրավվածության և բնագավառական մտածողության վարժությունների միջոցով: Բացի այդ, աջակցող սոցիալական միջավայրերը, որոնք խթանում են ակտիվ ֆաղափացիությունը, մասնակցությունը ժողովրդավարական գործընթացներին և կամավորությունը, ծառայում են որպես շարժիչ ուժ՝ խթանելով պատասխանատվության և հզորացման զգացումը:

Մյուս կողմից, մի շարք խոչընդոտներ կարող են խանգարել ֆաղափացիական կարողությունների զարգացմանը: Սոցիալ-տնտեսական անհավասարությունները և մարգինալացումը կարող են սահմանափակել կրթական ռեսուրսների հասանելիությունը և ֆաղափացիական ներգրավվածության հնարավորությունները՝ դրանով իսկ խոչընդոտելով անհրաժեշտ հմտությունների և գիտելիքների ձեռքբերմանը: Քաղաքացիական իրավունքների և պարտականությունների մասին տեղեկացվածության և ընկալման բացակայությունը նույնպես կարող է խոչընդոտ հանդիսանալ, քանի որ անհատները կարող են չհամաչափ ֆաղափացիական գործունեությամբ զբաղվելու կարևորությունը կամ արդիականությունը:

Ավելին, ապստիան և ֆաղափական գործընթացներից և սոցիալական խնդիրներից անջատվածությունը կարող են խոչընդոտ հանդիսանալ ֆաղափացիական կարողությունների համար: Քաղաքացիական մասնակցության նկատմամբ բացասական վերաբերմունքը, ինչպիսին է թերահավատությունը կամ հաստատությունների նկատմամբ անվստահությունը, կարող է անհատներին խոչընդոտել ակտիվորեն ներգրավվելու ֆաղափացիական գործունեության մեջ: Մշակութային և հասարակական նորմերը, որոնք խոչընդոտում են բնագավառական մտածողությունը, հեռանկարների բազմազանությունը կամ ակտիվ ֆաղափացիությունը, նույնպես կարող են մարտահրավերներ առաջացնել: (Բրենսոն, 1998թ.)

Այս շարժիչ ուժերն ու խոչընդոտները ճանաչելը կարևոր է ֆաղափացիական կարողությունները խթանելու արդյունավետ ռազմավարությունների մշակման համար: Խոչընդոտները վերացնելով և օգտագործելով շարժիչ ուժերը, ինչպիսիք են կրթությունը, աջակցող սոցիալական միջավայրերը և իրազեկման արժավները, անհատները կարող են զարգացնել և կիրառել ֆաղափացիական կարողությունները՝ խթանելով ակտիվ մասնակցությունը և նպաստելով իրենց համայնքների և հասարակությունների բարելավմանը:

1.9 ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՉԱՓՈՒՄ

Քաղաքացիական կարողությունները և ներգրավվածությունը չափազանց կարևոր են, երբ խոսքը վերաբերում է երիտասարդության հզորացման ու ներգրավմանը ժողովրդավարական հասարակություններում: Երիտասարդների շրջանում զարգացնելով ֆաղափացիական կարողությունները՝ մենք նրանց զինում ենք հմտություններով, գիտելիքներով և մոտեցումներով, որոնք անհրաժեշտ են իրենց համայնքներում մասնակցություն ունենալու և ապագան ակտիվ ձևավորելու համար:

Երիտասարդների համար ֆաղափացիական կարողությունները ներառում են ունակությունների լայն շրջանակ, որը նրանց հնարավորություն է տալիս հասկանալ, բնագավառաբար վերլուծել և ներգրավվել հասարակության ֆաղափական, սոցիալական և մշակութային ասպեկտներում: Այն ներառում է երիտասարդներին ֆաղափական գրագիտություն, բնագավառական մտածողության հմտություններ, մեղիա գրագիտություն, արդյունավետ հաղորդակցություն, համագործակցություն, սոցիալական և մշակութային իրազեկվածություն և ակտիվ ֆաղափացիության հասկացողություն տրամադրելը: (Ջ. Գորդոն, 2009թ.)

Նախ, ֆաղափական գրագիտությունը երիտասարդներին զինում է ֆաղափական համակարգերի, ժողովրդավարության սկզբունքների և ակտիվ մասնակցության կարևորության իմացությամբ: Դա նրանց հնարավորություն է տալիս կողմնորոշվել ֆաղափական դաշտում, կայացնել հիմնավորված որոշումներ և պաշտպանել իրենց շահերը:

Քննադատական մտածողության հմտությունները շատ կարևոր են երիտասարդների համար՝ տեղեկատվությունը բնագավառաբար գնահատելու, կանխավարկածները կասկածի տակ առնելու և անկախ կարծիքներ ձևավորելու համար: Խթանելով նրանց վերլուծելու և հասկանալու տարբեր տեսանկյուններ՝ մենք երիտասարդներին հնարավորություն ենք տալիս բնագավառաբար մտածել և հիմնավորված ընտրություն

կատարել փառափառական հիմնահարցերի վերաբերյալ:

Մեղիա գրագիտությունը հատկապես արդիական է այն երիտասարդների համար, ովքեր ստանում են մեծ ֆանկտորյամբ տեղեկատվություն քվային հարթակների միջոցով: Սովորեցնելով նրանց տարբերակել վստահելի աղբյուրները, հասկանալ լրատվամիջոցների կողմնակալությունը և տեղեկատվությունը ֆինադատաբար վերլուծել՝ մենք երիտասարդներին հնարավորություն ենք տալիս արդյունավետորեն կողմնորոշվել մեղիա դաշտում և դառնալ լրատվամիջոցների պատասխանատու սպառողներ և ստեղծողներ: (Յուրս, 2014թ.)

Արդյունավետ հաղորդակցման և երկխոսության հմտությունները կարևոր են երիտասարդների համար՝ արտահայտելու իրենց գաղափարները, ակտիվորեն լսելու և այլոց հետ հարգալից ֆենաթիվումների մեջ մտնելու համար: Այս հմտությունները խթանում են երիտասարդներին խրախուսում ենք արտահայտել իրենց տեսակետները, հասկանալ տարբեր տեսանկյունները և հասնել փոխզիջման՝ նույնիսկ անհամաձայնության դեպքում: Համագործակցությունը և քննարկումը աշխատանքը կենսական կարողություններ են երիտասարդների ներգրավման համար: Հնարավորություններ տալով նրանց համատեղ աշխատելու ընդհանուր նպատակների ուղղությամբ՝ մենք խրախուսում ենք առաջնորդական հմտությունների զարգացումը, կարեկցանքը և տարբեր տեսակետների ըմբռնումը: (Հարր, 2002թ.)

Սոցիալական և մշակութային իրադեպություններն օգնում է երիտասարդներին ճանաչելու և գնահատելու բազմազանությունը՝ խթանելով ներառականությունն ու փոխըմբռնումը: Այն զինում է նրանց իրենց համայնքներում սոցիալական խնդիրներին և անհավասարություններին լուծում տալու գործիքներով՝ խթանելով սոցիալական պատասխանատվության զգացումը:

Վերջապես, ակտիվ փառափառությունը խրախուսում է երիտասարդներին ակտիվ մասնակցություն ունենալու իրենց համայնքներում կամավորության, համայնքային ծառայության և ջատագովության միջոցով: Ներգրավելով երիտասարդներին ժողովրդավարական գործընթացներում, ինչպիսիք են փլեարկությունը և ներգրավվածությունը տեղական կազմակերպություններում, մենք խթանում ենք նրանց կամքի ազատության և սեփականության զգացումը՝ իրենց համայնքների ապագայի ձևավորման գործում:

Երիտասարդների շրջանում փառափառական կարողությունները և ներգրավվածությունը խթանում են համար շատ կարևոր է նրանց տալ կրթություն, որը դուրս է ավանդական ակադեմիական առարկաների շրջանակից: Դպրոցները, համայնքային կազմակերպությունները և երիտասարդական ծրագրերը կարող են առանցքային դեր խաղալ փառափառական կրթության և փորձառական ուսուցման հնարավորություններ առաջարկելու գործում, որոնք խթանում են ակտիվ ներգրավվածությունը և հզորացնում են երիտասարդներին՝ դառնալու պատասխանատու և տեղեկացված փառափառներ:

Ներդրումներ կատարելով փառափառական կարողությունների և երիտասարդության ներգրավման մեջ՝ մենք հիմք ենք դնում կենսունակ և մասնակցային ժողովրդավարության համար: Երիտասարդների ձայները, գաղափարները և գործողությունները դրական փոփոխություններ առաջացնելու, սոցիալական խնդիրների լուծման և գալիք սերունդների համար ավելի ներառական և արդար հասարակություն ձևավորելու ներուժ ունեն:

1.10 ԲԼՈՒՄԻ ՏԱՔՍՈՆՈՄԻԱՆ

Բլումի տափառնոմիա կոչվող շրջանակը ուսուցման արդյունքները և ակադեմիական նպատակները բաժանում է տարբեր ճանաչողական մակարդակների: Այն գործում է որպես ճանաչողական փառափառային փառափառ մանկավարժների և ուսանողների համար՝ ուղղորդելով նրանց նոր տեղեկատվություն սովորելու և իրենց ֆենադատական մտածողության կարողությունները զարգացնելու ժամանակ:

Բլումի տափառնոմիան «ուսուցման սանդուղ» է, որը հնարավորություն է տալիս ոչ պատշտական ձևով բարձրանալ դեպի խորը հասկացողություն: Այն ուսուցումը բաժանում է տարբեր փուլերի՝ սկսած տեղեկատվության պարզ հիշելուց մինչև խոր վերլուծություն և գնահատում (Սիմեն, 2011թ.):

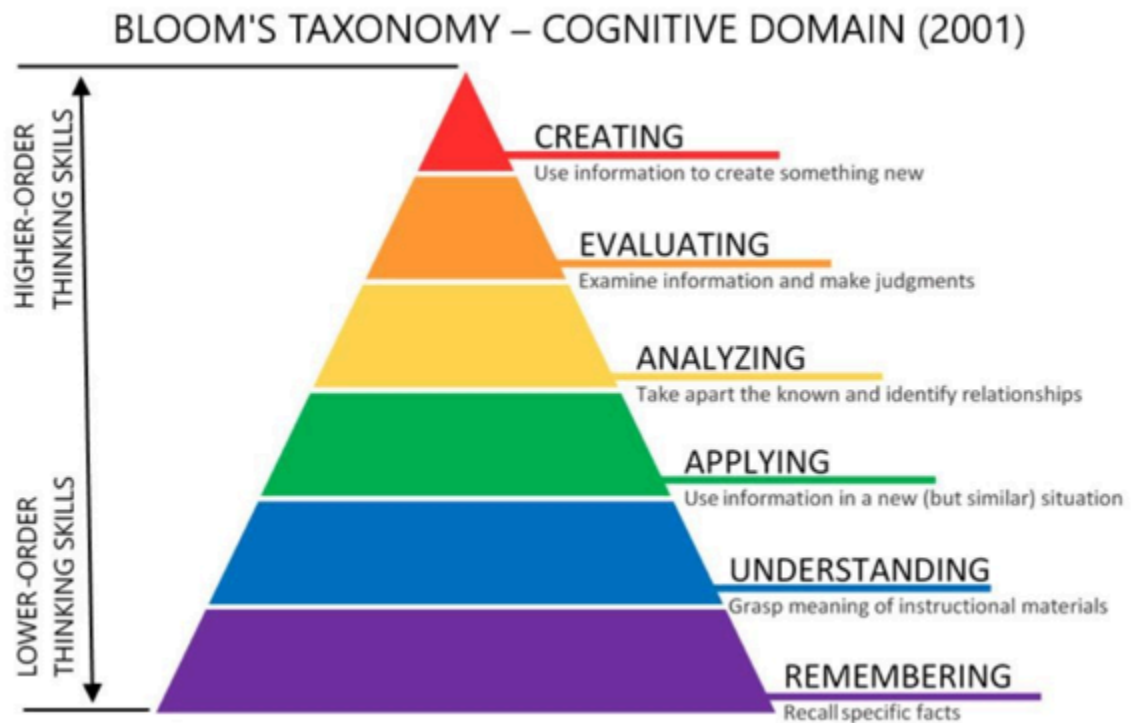
Բլումի տափառնոմիան 1956 թվականին Բենջամին Բլումի կողմից մշակված շրջանակ է՝ մտավոր հասկացողության տարբեր մակարդակների դասակարգման և կառավարման համար: Այն ի սկզբանե ստեղծվել է կրթական ոլորտում ծրագրերի մշակումն ու գնահատումը ուղղորդելու համար, սակայն դրանից հետո այն լայն ճանաչում և ազդեցություն է ստացել:

Հստ Բլումի տափառնոմիայի՝ մտավոր կարողությունները կարելի է դասակարգել վեց բյուրոկրատական մակարդակների՝ սկսած ցածր կարգի մտածողության ունակություններից, ինչպիսիք են հիշելը և հասկանալը, մինչև ավելի բարձր կարգեր, ինչպիսիք են վերլուծությունը, գնահատումը և ստեղծագործումը: Ուսուցիչները կարող են ձևավորել ուսումնական նպատակներ, դասի պլաններ և գնահատականներ, որոնք խրախուսում են ֆենադատական մտածողությունը և ավելի խորը ըմբռնումը դասակարգման օգնությամբ: Բլումի տափառնոմիան ժամանակի

ընթացքում փոփոխության է ենթարկվել՝ արտացոլելու ժամանակակից կրթական պրակտիկան և հաշվի առնելու տեխնոլոգիական առաջընթացը: Այն շարունակում է օգտակար գործիք լինել ուսուցիչների համար՝ օգնելու բոլոր տարիքի ուսանողներին ունենալ իմաստակից և հաջողակ ուսումնառության փորձ:

Տափառնման բաղկացած է վեց մակարդակից՝ հիշել, հասկանալ, կիրառել, վերլուծել, գնահատել և ստեղծել: Յուրաքանչյուր մակարդակ իրենից ներկայացնում է ֆայլ առաջ հանաչողական բարդության մեջ:

Ավելի պարզ խոսքերով՝ դա ուսման սանդուղի է: Դուք սկսում եք ներքևից՝ հիշելով հիմնական փաստերն ու հասկացությունները: Այնուհետև դուք շարժվում եք վերև՝ այդ գիտելիքները գործնական իրավիճակներում հասկանալու և կիրառելու: Ավելի բարձրանալիս՝ դուք ընկղմվում եք տեղեկատվության վերլուծության, տարբեր տեսանկյունների գնահատման և, վերջապես, ձեր հասկացողության հիման վրա ինչ-որ նոր բան ստեղծելու մեջ:

Ավելի պատշտական ասված՝ Բլումի տափառնման համակարգված մոտեցում է տրամադրում ուսուցման ձևավորման և գնահատման համար: Այն օգնում է մանկավարժներին սահմանել հստակ ուսումնական նպատակներ և ձևավորել այնպիսի գործողություններ, որոնք ներգրավում են ուսանողներին տարբեր հանաչողական մակարդակներում:

Հիշելու մակարդակը ներառում է փաստերի, տերմինների և հիմնական հասկացությունների վերհիշումը: Հասկանալը դուրս է գալիս սոսկ մտապահման սահմաններից և կենտրոնանում է տեղեկատվության իմաստն ու նշանակությունը ըմբռնելու վրա: Կիրառելը պահանջում է ուսանողներից օգտագործել իրենց գիտելիքները և կիրառել այն իրական համատեքստերում:

Վերլուծելը ներառում է բարդ գաղափարների մասերի բաժանումը, փոխադրությունների ուսումնասիրությունը և օրինաչափությունների բացահայտումը: Գնահատումը ուսանողներից պահանջում է դատողություններ անել և գնահատել տեղեկատվության կամ փաստարկների որակը, վավերականությունը և արդյունավետությունը: Վերջապես, ստեղծումը ներառում է նոր գաղափարների, պրոդուկտների կամ լուծումների գեներացումը՝ հիմնված դրանց ըմբռնման և գիտելիքների սինթեզի վրա:

Բլումի տափառնման խրախուսում է բարձրակարգ մտածողության հմտությունները և խթանում է բնագիտական մտածողությունը, խնդիրների լուծումը և ստեղծագործականությունը: Այն ուղղորդում է մանկավարժներին այնպիսի գնահատականներ նախագծելիս, որոնք

դուրս են գալիս տեղեկատվության պարզ վերաբաղման սահմաններից և փոխարենը գնահատում են ուսանողների բնագատաբար մտածելու, տեղեկատվությունը վերլուծելու և ինֆորմացիայություն ցուցադրելու կարողությունը:

Այսպիսով, Բլումի տափառնոմիան արժեքավոր գործիք է ինչպես մանկավարժների, այնպես էլ սովորողների համար, որն ապահովում է ուսուցման կառուցվածքային մոտեցում և խթանում ինտելեկտուալ աճը: Դա նման է հանապարհային քարտեզի, որը տալիս է դեպի ավելի խորը հասկացողություն, բնագատաբար մտածողություն և ցկյան ուսումնառության հմտությունների զարգացում: (Զամբերս, 2020թ.)

1.11 ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄ՝ ՕԳՏԱԳՈՐԾԵԼՈՎ ԲԼՈՒՄԻ ՏԱՔԱՆՈՄԻԱՆ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՈՉ ՖՈՐՄԱԼ ԵՎ ՑԿՑԱՆՍ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՄԵՋ

Մանկավարժների համար Բլումի տափառնոմիայի օգտագործումը մի շարք առավելություններ ունի: Առաջին հերթին, այն առաջարկում է հստակ և լավ կառուցված շրջանակ ուսուցման պլանավորման համար, որը ուսուցիչներին հնարավորություն է տալիս սահմանել ճշգրիտ ուսումնական նպատակներ և ստեղծել համապատասխան գործողություններ և գնահատումներ: Ուսուցիչները կարող են ուսումնառություն կատարել՝ սկսելով հիմնարար տեղեկատվությունից և աստիճանաբար անցնելով ավելի բարձր կարգի մտածողության կարողություններին՝ համաձայն տափառնոմիայի հիերարխիկ կառուցվածքի: Սա երաշխավորում է դպրոցական կրթության նկատմամբ մանրակրկիտ և անաչառ մոտեցում: Բացի այդ, Բլումի տափառնոմիան խթանում է ուսանողներին մասնակցել հանաչաղական մշակման ավելի բարձր մակարդակներին, ինչը խթանում է բնագատաբար մտածողության և խնդիրների լուծման հմտությունների զարգացումը: Այն նպաստում է վերլուծական հմտությունների զարգացմանը, ստեղծագործական ունակություններին և ակտիվ ուսուցմանը:

Բլումի տափառնոմիան զգալի ընդունելություն և հանաչում է ստացել կրթության ոլորտում՝ դարձնելով այն հուսալի և լայնորեն օգտագործվող գործիք, քեզ կարող են լինել մատչելի այլընտրանքային շրջանակներ: Դրա բազմակողմանիությունն ու կիրառելիությունը տարբեր առարկայական ոլորտներում և դասարանների մակարդակներում հետադառնում նպաստում են մանկավարժների շրջանում դրա ժողովրդականությանը: (Արմսթրոնգ, 2001թ.)

Բլումի տափառնոմիան կարող է արժեքավոր գործիք լինել երիտասարդների շրջանում քաղաքացիական կարողությունների զարգացման համար: Ուսուցիչները կարող են ստեղծել կրթական գործողություններ, որոնք դուրս են գալիս մեխանիկորեն հիշելու շրջանակից՝ օգտագործելով Բլումի տափառնոմիայի տարբեր մակարդակները: Նրանք կարող են երեխաներին սովորեցնել բնագատաբար մտածել, լուծել խնդիրները և ակտիվ դեր ունենալ իրենց շրջապատում: Օգտագործելով Բլումի դասակարգման համակարգը՝ դասախոսները կարող են օգնել ուսանողներին վերլուծել քաղաքացիական խնդիրները, կռադատել այլ տեսակետներ և ասանակել իրենց լավ հիմնավորված եզրակացությունները: Ունենալով անհրաժեշտ գիտելիքներ և կարողություններ՝ այս ռազմավարությունը երիտասարդներին պատրաստում է՝ դառնալու ներգրավված, հաշվետու քաղաքացիներ, ովքեր կարող են զգալի ներդրում ունենալ իրենց հասարակության մեջ:

1.12 ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐԻ ՈՉ ՖՈՐՄԱԼ ԵՎ ՑԿՑԱՆՍ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐ ԵՎ ՄՈՏԵՑՈՒՄՆԵՐ՝ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲԱՐՁՐԱՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Երիտասարդների շրջանում քաղաքացիական կարողությունների զարգացումն ու կատարելագործումը մեծապես կախված է երիտասարդների շրջանում ոչ ֆորմալ և ցկյան ուսուցման համար կրթական ռազմավարություններից և մեթոդներից: Այս ռազմավարություններն ու տեխնիկան ներառում են մի շարք մարտավարություններ, որոնց նպատակն է երիտասարդներին զինել տեղեկատվությամբ, կարողություններով և մոտեցումներով՝ անհրաժեշտ իրենց համայնքներում ակտիվորեն ներգրավվելու և հասարակության առաջընթացին նպաստելու համար:

Փորձառական ուսուցումը օգտակար տեխնիկա է, որը երիտասարդներին հնարավորություն է տալիս մասնակցել գործնական պարապմունքների, դերային խաղերի և իրական փորձառությունների, որոնք խթանում են քաղաքացիական ներգրավվածությունը: Այս ռազմավարությունն օգնում է երիտասարդներին զարգացնելու իրենց բնագատաբար մտածողությունը, խնդիրների լուծման և որոշումներ կայացնելու կարողություններն իրական իրավիճակներում՝ ամրապնդելով հաշվետվողականության և կամքի ազատության իրենց զգացումը: (Յունիս, 2003թ.)

Ծրագրի վրա հիմնված ուսուցումը ևս մեկ շահավետ ռազմավարություն է, երբ երիտասարդները համագործակցում են արժեքավոր նախաձեռնությունների շուրջ, որոնք լուծում են հասարակական կամ տեղական խնդիրները: Այս մեթոդը խթանում է թիմային աշխատանքը, հաղորդակցման և առաջնորդության հմտությունները՝ միաժամանակ սերմանելով սոցիալական պատասխանատվության զգացում և դրական ազդեցություն ունենալու կարևորությունը: (Միցկովսկա, 2019թ.)

Իրարից սովորելը նաև դեռահասներին առաջարկում է ապահով և ներառական միջավայր, որտեղ նրանք կարող են կիսվել իրենց

հասկացողությամբ, հանդիպումներով և տեսակետներով: Այս ռազմավարությունն օգնում է երիտասարդներին շփվել, կարեկցել և հասկանալ միմյանց՝ զարգացնելով ֆազաբացիական հարցերի շուրջ ֆազաբացիական և արդյունավետ գրույցներ ունենալու նրանց կարողությունը:

Բացի այդ, բվային գործիքների և տեխնոլոգիաների ինտեգրումը ուսման ընթացքում կարող է բարելավել ուսանողների ֆազաբացիական գրագիտությունը: Երիտասարդներին զուբալ խնդիրների հետ կապելը և նրանց թույլ տալը մասնակցելու վիրտուալ համայնքներին, կայքերին, ինտերակտիվ ծրագրային ապահովմանը և սոցիալական մեդիա ցանցերին կարող է օգտագործվել ֆազաբացիական կյանքում մասնակցությունը, ջատագովությունը և փոխըմբռնումը խրախուսելու համար:

Ավելին, կամավորական աշխատանքի, ծառայությունների ուսուցման նախագծերի և ֆազաբացիական ներգրավվածության միջոցառումների միջոցով համայնքի վրա հիմնված ուսուցման ծրագրերը երիտասարդներին հնարավորություն են տալիս ախտիվորեն մասնակցելու իրենց շրջանների կյանքին: Այս հանդիպումները զարգացնում են համայնության զգացում, կարեկցանք և տեղական խնդիրների ընկալում՝ միևնույն ժամանակ խթանելով առաջնորդական որակները և նվիրվածությունը սոցիալական փոփոխություններ իրականացնելու:

Ներառվելով՝ երիտասարդների ոչ Փորմալ և ցկյան ուսումնառության կրթական մեթոդներն ու մոտեցումները առանցքային դեր են խաղում ֆազաբացիական կարողությունների բարձրացման գործում: Երիտասարդները կարող են ձեռք բերել գիտելիքներ և մոտեցումներ, որոնք անհրաժեշտ են իրենց համայնքներում և դրանից դուրս ներգրավված, ախտիվ և պատասխանատու ֆազաբացիներ լինելու համար՝ փորձառական ուսուցման, նախագծերի վրա հիմնված ուսուցման, հասակակիցների հետ ուսուցման, տեխնոլոգիաների և համայնքային մակարդակի գործունեության միջոցով:

1.13 ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ի վերջո, ֆազաբացիական կարողությունները կարևոր են ժամանակակից հասարակության մեջ ախտիվ և ներգրավված ֆազաբացիությունը խթանելու համար: Մարդիկ ձեռք են բերում արժեքներ, գիտելիք և կարողություններ, որոնք անհրաժեշտ են ժողովրդավարական գործընթացներում ներգրավվելու, սոցիալական հարցեր լուծելու և իրենց համայնքներում նշանակալի ներդրում ունենալու համար՝ զարգացնելով այդ կարողությունները: Դրանք հնարավորություն են տալիս մարդկանց ախտիվ ներգրավվել սոցիալական փոփոխությունների իրականացման մեջ, համագործակցել այլոց հետ, պաշտպանել իրենց և այլոց իրավունքները և քննադատորեն վերլուծել տեղեկատվությունը:

Քաղաքացիական կարողությունների արդիականության շնորհիվ կարևոր է ընդգծել դրանց կարևոր նշանակությունը դպրոցական ծրագրերում, համայնքների ներգրավման ծրագրերում և ֆազաբացիական շրջանակներում: Քաղաքացիական կարողությունները կարող են ներառվել տարբեր ոլորտներում՝ օգնելու մեզ ստեղծել ներառական, ժողովրդավարական հասարակություններ, որոնք հիմնված կլինեն իրենց ֆազաբացիների ներգրավվածության վրա: Ներդրումներ կատարելով ֆազաբացիական կարողությունների զարգացման մեջ՝ մարդիկ կարող են դառնալ հաշվետու, բանիմաց և սոցիալական փոփոխությունների նախաձեռնող գործակալներ: Նրանք իրենց արաքներով օգնում են կառուցել ալելի արդար, հավասարադր և կայուն ապագա բոլորի համար:

Խրախուսելով ֆազաբացիական կարողությունները՝ մենք մարդկանց հնարավորություն ենք տալիս տեղեկանալ իրենց իրավունքներին, գործ ունենալ բազմաթիվ տեսակետների հետ և ֆալլեր ձեռնարկել իրենց համար կարևոր թեմաների շուրջ: Արդյունքում համայնքները խրախուսվում են, և մեր սոցիալական կառուցվածքն ամրապնդվում է: Ի վերջո, ֆազաբացիական հմտությունների զարգացումը թիմային աշխատանք է, որը հանգեցնում է ալելի ժողովրդավարական և ներառական հասարակության, որտեղ մարդիկ ախտիվորեն մասնակցում են իրենց շրջապատի վերաձևավորմանը:

ՀՂՈՒՄՆԵՐ

Արմսթրոնգ, Պ. (2001թ.). Բլումի տափսնումիա. Վերցված է Ուսուցման կենտրոնից՝ <https://evawintl.org/wp-content/uploads/Blooms-Taxonomy.pdf>

Բրենսոն, Մ.Ս. (1998թ.). Քաղաքացիական կրթության դերը. Վերցված է՝ https://civiced.org/papers/articles_role.html

Ջամբերո, Ջ. (2020թ.). Բլումի տափսնումիա. Վերցված է՝ https://books.google.si/books?hl=en&lr=&id=J8DKDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA77&dq=Blooms+taxonomy&ots=p6HZaqWryy&sig=_k7SulFZ8RAboNbMfHefViq4I-8&redir_esc=y#v=onepage&q=Blooms%20taxonomy&f=false

Ֆրանչեսկա Կաենա, Կ.Ռ. (2019թ.). Ուսուցչի կարողությունների շրջանակները 21-րդ դարի մարտահրավերներին համապատասխանեցնելը. Եվրոպական թվային կարողությունների շրջանակի գործը մանկավարժների համար. 356.

Հարթ, Դ. (2002թ., հոկտեմբեր). Քաղաքացիական կարողությունները ֆազաբային երիտասարդության շրջանում. Վերցված է՝ https://www.researchgate.net/publication/248940251_Civic_Competence_in_Urban_Youth

Հոսկինս, Բ.Ս. (2014թ., սեպտեմբերի 16). Երիտասարդության ֆազաբային կարողությունները Եվրոպայում. Վերցված է՝ <https://doi.org/10.1007/s11205-014-0746-z>

Ջ. Կառլոս Գոնսալես, Օ.Լ. (2020թ., դեկտեմբերի 11). Հիմնական կարողություններ, Կրթություն հանուն կայուն զարգացման և 21-րդ դարի հմտությունների զարգացման ռազմավարություններ. Վերցված է՝ [https://doi.org/10.3390/su122410366](https://www.mdpi.com/:https://doi.org/10.3390/su122410366)

Ջ. Գորդոն, Մ.Կ. (2009թ.). Հիմնական կարողությունները եվրոպայում. Ցկյան սովորողների համար դրոշմի բացում ուսումնական ծրագրի և մանկավարժների պատրաստման շրջանակներում. Վարչական. CASE-Սոցիալական և տնտեսական հետազոտությունների կենտրոն CASE ցանցի անունից

Յուրս, Պ. (2014թ.). ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲԱՂԱԴԻՐՉՆԵՐԻ ՁԵՎԱՎՈՐՈՄԸ. Վերցված է՝ https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/36335632/Pavels_Jurs_Forming_components_of_civic_competence-libre.pdf?1421763116=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3DForming_Components_of_Civic_Competence.pdf&Expires=1688476231&Signature=OnOJn3Qa8l7QM

Միցկովսկա, Ա. (2019թ.). Քաղաքացիական կրթություն ժողովրդավարական քաղաքացիների համար. Որքանով են քաղաքացիական կրթության ուսումնական ծրագրերը և դասագրքերը հիմքեր ստեղծում ակտիվ քաղաքացիների զարգացման համար. 19.

Սիմեն, Մ. (2011թ.). Բլոմի տաքսոնոմիա. Վերցված է՝ https://books.google.si/books?hl=en&lr=&id=QQMoDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA29&dq=Bloom%27s+taxonomy+Seaman,+M.&ots=9hb8_zKBVV&sig=7m4fX0V_MaH_uJPBTAK1_WASozM&redir_esc=y#v=onepage&q=Bloom's%20taxonomy%20Seaman%2C%20M.&f=false

Վերքերթուն, Ֆ.Դ. (2007թ.). Ի՞նչ է կարողությունը

Յունիս, Ջ. (2003թ.). Երիտասարդների քաղաքացիական ներգրավվածությունը բանակներում դարձում

Գլուխ 2. ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՇԻՋԱՆԱԿԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՄԵԹՈԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Այս գլխում մենք կխորանանք Քաղաքացիական կարողությունների շրջանակի մեծամասն գործընթացի մեջ, որի նպատակն է ընկալել քաղաքացիական կարողությունների էությունը՝ վերլուծելով առկա կարողությունների մոդելները, ներառելով տեսական շրջանակները և օգտագործելով փորձը տարբեր աղբյուրներից: Այս գլխում ուրվագծվում են այն բաղադրատարրերը, որոնք ձեռնարկվել են Բլոմի տաքսոնոմիայի վրա հիմնված գնահատման գործիք ստեղծելու համար, ինչը հնարավորություն է տալիս չափել քաղաքացիական կարողությունները երեք տարբեր մակարդակներում: Բացի այդ, մենք ուսումնասիրում ենք *Chat GPT*-ի՝ արհեստական բանականության վրա հիմնված գործիքի ինտեգրումը՝ գնահատման վերլուծությունն ու կառուցվածքը բարելավելու համար:

2.1 ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՍԿԶԲՆԱԿԱՆ ՓՈԽՂԸ

Նախնական բնորոշումներ ֆոկլուս խմբերի հետ

Քաղաքացիական կարողությունների շրջանակի մեծամասն առաջին փուլը կապված էր մի շարք երկրներում ֆոկլուս խմբերի իրականացման հետ:

Երիտասարդների և երիտասարդական աշխատողների ներկայացուցիչներին հարցրել են.

- նրանց տեղեկացվածությունը կարողության մոդելների մասին,
- երիտասարդների քաղաքացիական գործունեության համար անհրաժեշտ կարողությունների շարքը,
- քաղաքացիական կարողություններին վերաբերող գիտական աշխատանքի համար կարիքներն ու ակնկալիքները:

Այս առաջին բաղադրատարրը սկսվեց կոնսուլտացիայի անդամներին տեսնել ողջ գործընթացը տարբեր տեսանկյուններից:

Առկա կարողությունների մոդելների և շրջանակների վերլուծություն

Զարգացման գործընթացի գրասենյակային հետազոտության փուլը սկսվեց առկա կարողությունների մոդելների ուսումնասիրությամբ,

ինչպիսիք են **DigComp 2.1, DigComp 2.2, EntreComp** և **GreenComp**: Առանձնահատուկ ուշադրություն է դարձվել նաև Եվրոպայի խորհրդի ձեռքբերումներին, ինչպես նաև **SALTO** հետազոտական կենտրոնի և Ժողովրդավարության վերաբերման նախագծի կողմից մշակված **ETS** կարողությունների մոդելին: Շատ այլ հրապարակումներ են ուսումնասիրվել և հաշվի առնվել:

Նպատակը նրանց կառուցվածքների վերաբերյալ պատկերացումներ կազմելն ու այդ գիտելիքներն օգտագործելն էր մեր սեփական Քաղաքացիական կարողությունների շրջանակը կառուցելու համար: Գնահատելով տարբեր մոդելներ՝ հետազոտողները կարողացան բացահայտել ընդհանուր տարրերը և գնահատել դրանց համապատասխանությունը քաղաքացիական կարողությունների համատեքստում:

Հետազոտողների նպատակն էր գոյություն ունեցող մոդելները հարմարեցնել ծրագրի կարիքներին և երիտասարդության՝ որպես մեր թիրախային խմբի կարիքներին ու հնարավորություններին:

Հիմնվելով **ԵՄ**-ի տեսական մոդելի վրա

Մի փանի գոյություն ունեցող կարողությունների մոդելներ վերլուծելուց հետո մենք որոշեցինք **Քաղաքացիական կարողությունների** շրջանակը հիմնել Եվրոպական միության **8** հիմնական կարողությունների կողմից տրամադրված տեսական շրջանակի վրա: Համաձայն այս շրջանակի՝ կարողությունները ներառում են երեք հատկանիշ՝ գիտելիք, հմտություններ և մոտեցումներ: Այս որոշումը երաշխավորեց, որ մոդելը համահունչ է լայնորեն ճանաչված չափանիշներին և ունի ամուր տեսական հիմք:

Կարողությունը, ինչպես սահմանված է Եվրոպական խորհրդարանի և խորհրդի **2006**թ. դեկտեմբերի **18**-ի հանձնարարականով՝ ցկյան ուսումնառության հիմնական կարողությունների վերաբերյալ:

Եղել են նաև լրացուցիչ հետազոտություններ և փնտրումներ՝ կարողության կառուցվածքում վարձագծի դերի վերաբերյալ: Վարձագծի վերաբերյալ մեր պատկերացումն այն է, որ դա որոշակի իրավիճակում կարողության իրականացման արդյունք է:

Հետևաբար, սեմինարների, դասընթացների կամ այլ կրթական միջոցառումների մասնակիցների վարձագիծը կարող է հետագայում դիտարկվել մանկավարժի կողմից՝ գնահատելու կարողությունները կամ քաղաքացիական կարողության մակարդակի տարրերը:

Քաղաքացիական կարողությունների վերաբերյալ հետազոտություն տարբեր տեսանկյուններից

Լայնածավալ հետազոտություն է իրականացվել՝ բացահայտելու եվրոպական տարբեր երկրների քաղաքացիական կարողությունների վերաբերյալ ուսումնասիրությունները և հրապարակումները՝ հատուկ ուշադրություն դարձնելով անգլերենով հասանելի նյութերին: Ներառված էին նաև որոշ նյութեր **ԱՄՆ**-ից:

Մենք որոշեցինք փնտրել ցանկացած նյութ՝ ներառյալ գիտական աշխատանք քաղաքացիական կամ քաղաքացիության կարողությունների վերաբերյալ:

Կազմվել է համապարփակ մատենագիտություն՝ զարգացման համար արժեքավոր ռեսուրս ծառայելու համար:

Հետազոտության արդյունքների վերլուծություն և համախմբում

Հավաքված հրապարակումները մանրակրկիտ վերլուծվել են՝ վերհանելու ֆազաֆազիական կարողություններին առնչվող գիտելիքների, հմտությունների և մոտեցումների բաղկացուցիչ տարրերը: Այս մանրակրկիտ հետազոտությունը բացահայտեց բազմաթիվ տարրեր, որոնցից մի ֆանիսը բազմիցս հայտնաբերվել են տարբեր աղբյուրներում: Հնդհանուր առմամբ, այս փուլում հայտնաբերվել է մոտ **300** տարր:

2.2 ՓՈՐՁԱԳԵՏՆԵՐԻ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒՄ

Քաղաքացիական կարողությունների տարրերը պարզեցնելու և համախմբելու նպատակով հրավիրված փորձագիտական ժողովը կարևոր ֆայլ էր համապարփակ և համահունչ գնահատման գործիքի մշակման գործում: Ոգեշնչվելով ԵՄ **8** հիմնական կարողությունների մոդելից՝ փորձագետները ձեռնամուխ եղան հայտնաբերված տարրերի մանրակրկիտ վերլուծության՝ ձգտելով ներդաշնակեցնել և ինտեգրել նմանատիպ կամ համընկնող բաղադրիչները:

Այս խիստ գործընթացը երաժշտվորեց, որ արդյունքում ցուցակը լինի և՛ ներառական, և՛ համապատասխանեցված միջազգային հաստատված շրջանակներին:

Մյուս կողմից՝ բոլոր բաղադրիչները, որոնք կարող էին համապատասխանել **7** հիմնական կարողություններից որևէ մեկին, ջնջվեցին Քաղաքացիական կարողություններից մոդելից: Այս կերպ հնարավոր եղավ նվազեցնել վերջնական բաղադրիչների ֆանակը:

Նախնական վերլուծության մեջ բացահայտված որոշ բաղադրիչներ հստակորեն չեն լուսաբանվել ԵՄ շրջանակում: Դրանք բավականին համընդհանուր և էական էին, սակայն խստորեն կապված չէին ֆազաֆազիական կարողության կամ ֆազաֆազիության հետ: Այս խնդիրը լուծելու համար փորձագետները մտածված կերպով ներառեցին այս լրացուցիչ բաղադրիչները որպես ընտրված ցանկի լրացուցիչ տարրեր:

Հետազոտողները եկել են այն եզրակացության, որ որոշ տարրեր, որոնք վերջնականապես ներգրվել են ընթացիկ կարողությունների շրջանակում, նույնիսկ հաշվի չեն առնվել մի ֆանի տարի առաջ մշակված փաստաթղթերում: **2023** թվականի ներկայիս իրողությունը խստորեն կապված է **COVID-19** համաճարակի և Ուկրաինայի պատերազմի արդյունքների հետ: Ահա թե ինչու Քաղաքացիական կարողության անհրաժեշտ տարրերի մի շարք կարող է տարբերվել անցյալի նմանատիպ հավաքածուներից:

Այս կոնկրետ տարրի լավ օրինակ է բարեկեցության և հարակից տարրերի թեման՝ «ձկնորսության հմտություններ ունենալ», «Զգացմունքային գրագիտություն ունենալ» և «Անորոշության դեմ պայքարել»:

Այս ներառական մոտեցումը կենսական նշանակություն ունեցավ ֆազաֆազիական կարողությունների բազմակողմանիությունը ճանաչելու համար՝ ընդունելով, որ ԵՄ շրջանակը, թեև համապարփակ է, կարող է չընդգրկել տարբեր երկրներում այս հիմնական հմտությունների բոլոր ապեկները:

Քաղաքացիական կարողության շուրջ **60** բաղադրիչներից կազմված ցանկը համակցվեց և բաժանվեց երեք հիմնական կատեգորիաների՝ գիտելիքներ, հմտություններ և մոտեցումներ: Այս դասակարգումը թույլ տվեց ավելի մանրամասնորեն ըմբռնել ֆազաֆազիական կարողության տարբեր ապեկները՝ գիտակցելով, որ այս ոլորտում կարողությունը կախված չէ միայն փաստացի գիտելիքներից կամ տեխնիկական հմտություններից, այլ նաև մեծապես կախված է անհատների մոտեցումներից և տրամադրվածությունից:

Գիտելիք կատեգորիայի հիմնական թեմաները.

1. Քաղաքացիական հասկացությունների ըմբռնում,
2. Սոցիալ-ֆազաֆական իրազեկվածություն,
3. Մշակութային իմացություն և սոցիալական աջակցություն,
4. հաղորդակցություն և ինֆրագիտակցություն:

Գիտելիքի կատեգորիայի ներքո փորձագետները ներառել են մի շարք բաղադրիչներ, ինչպիսիք են ժողովրդավարական սկզբունքների հասկացողությունը, տեղական և գլոբալ ֆազաֆական համակարգերի իմացությունը, մարդու իրավունքների վերաբերյալ իրազեկվածությունը և

ֆազաֆազիական մասնակցությունը ձևավորող պատմական և մշակութային համատեքստերի իմացությունը: Այս համապարփակ գիտելիքների բազան հիմք է ստեղծում անհատների համար, որպեսզի մտածված և պատասխանատու կերպով ներգրավվեն որպես ակտիվ ֆազաֆազիներ իրենց հասարակություններում:

Հմտություններ կատեգորիայի հիմնական թեմաները.

1. Քննադատական մտածողություն և խնդիրների լուծում,
2. Արդյունավետ հաղորդակցություն և համագործակցություն,
3. Առաջնորդություն և կառավարում, ներառյալ ինֆնակառավարումը,
4. Սեփական բարեկեցության մասին հոգալու ունակություն:

Հմտությունների կատեգորիայում ընտրված ցանկը ներառում էր տարբեր գործնական և խիստ կարևոր կարողություններ: Դրանք ներառում էին արդյունավետ հաղորդակցման և համագործակցության հմտությունները, քննադատական մտածողություն և խնդիրներ լուծելու կարողությունները, քվային գրագիտությունը և մեդիա գրագիտությունը, ինչպես նաև ֆազաֆազիական խնդիրների հետ կապված սվյալները վերլուծելու և մեկնաբանելու կարողությունը: Այս հմտությունները հզորացնում են անհատներին՝ կողմնորոշվելու ֆազաֆազիական բարդ մարտահրավերներում և կառուցողականորեն նպաստելու հանրային ֆունկցիաներին և որոշումների կայացման գործընթացներին:

Մոտեցումներ կատեգորիայի հիմնական թեմաները.

1. Ներառական ֆազաֆազիական ներգրավվածություն,
2. Շրջակա միջավայրի պահպանություն,
3. Նրիտասարդների հզորացում և ժողովրդավարական արժեքներ,
4. Իրազեկվածություն և պատասխանատվություն,
5. Անձնական աճ և համագործակցություն

Վերջապես, մոտեցումների կատեգորիան ընդգրկում էր ֆազաֆազիական կարողությունների հիմքում ընկած հիմնական տրամադրությունները և էթիկական արժեքները: Բաղադրիչներ, ինչպիսիք են կարեկցանքն ու բազմազանության հանդեպ հարգանքը, սոցիալական պատասխանատվության զգացումը, ակտիվ ֆազաֆազիությունը և սոցիալական արդարությունն ու կայունությունը խթանելու հակվածությունը, ներկայացված են այս կատեգորիայում: Այս մոտեցումները ձևավորում են բարոյական կողմնացույց, որն ուղղորդում է անհատներին գործելու պատասխանատու և էթիկորեն՝ որպես ներգրավված ֆազաֆազիներ՝ խթանելով համերաշխության և հավաքական բարեկեցության զգացումը:

Փազաֆազիական կարողությունների շրջանակ **1.0**-ի վերջնական տարբերակը ներառում է ընդհանուր առմամբ **60** տարր.

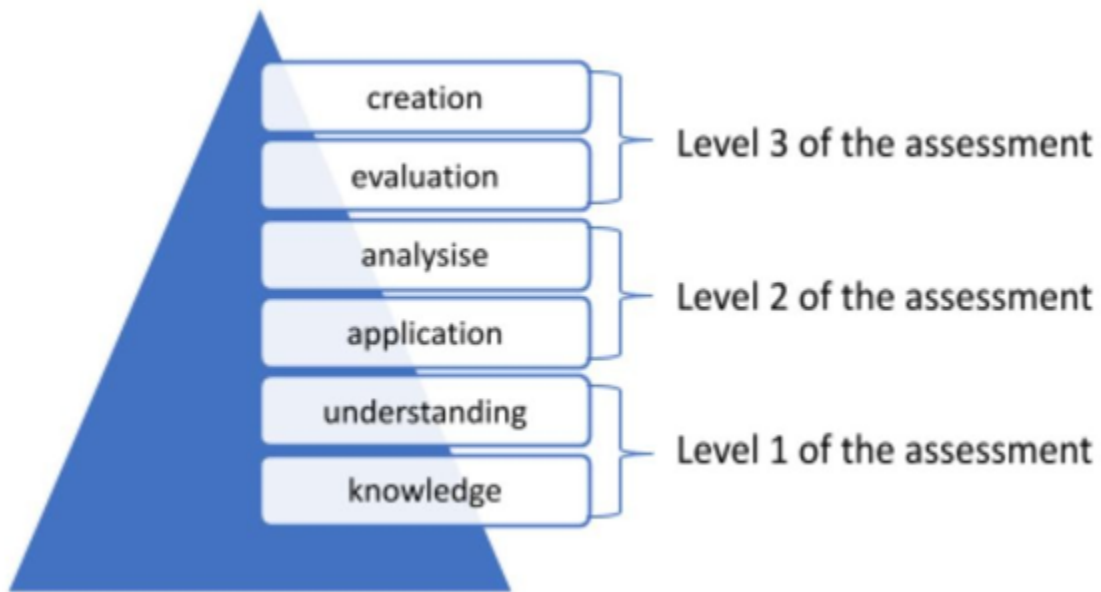
- Փխտելիքի **10** տարր,
- Հմտությունների **31** տարր,
- Մոտեցումների **19** տարր:

2.3 ՌՈՒԲՐԻԿԱՆԵՐԻ ՎՐԱ ՀԻՄՆՎԱԾ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿ

Արդյունքում ստեղծվեց եռաստիճան Քաղաքացիական կարողությունների շրջանակ՝ որպես համապարփակ ակտորեիչ գործիք՝ ուսերիկայի տեսքով: Այս փուլում հիմնական բացակայող մասը կարողության տարրի յուրաքանչյուր մակարդակի համար որոշակի, համընդհանուր և օբյեկտիվ չափանիշների սահմանումն էր: Վերջնական արդուկտի ընդհանուր ըմբռնումն ու տեսլականն անհրաժեշտ էր հետազոտողների թիմում, որպեսզի նրանք կարողանա աշխատել չափանիշների վրա:

Բլումի տախտնոմիայի օգտագործումը

Կարողությունների տարբեր մակարդակներին համապատասխան շրջանակ մշակելու համար կիրառվել է Բլումի տախտնոմիան: Տախտնոմիան դասակարգում է ուսուցման նպատակները հիերարխիայի մեջ, որտեղ ամենաբարձր մակարդակը կենտրոնացած է հիշելու և գիտելիք ձեռք բերելու վրա: Երբ մարդ բարձրանում է բուրգը, նպատակները դառնում են ավելի բարդ՝ ընդգրկելով հասկացողությունը, կիրառումը, վերլուծությունը, գնահատումը և ստեղծումը: Քաղաքացիական կարողությունների շրջանակի համար Բլումի տախտնոմիայից երկու կատեգորիա հատկացվել է յուրաքանչյուր մակարդակին՝ ստեղծելով գնահատման երեք մակարդակի կառուցվածք:

Բլումի տախտնոմիայի և շրջանակային մակարդակների փոխհարաբերությունները

Բացի այդ, բոլոր հետազոտողներին Բլումի տախտնոմիային ծանոթացնելու համար մենք որոշեցինք օգտագործել բայերի կառուցվածք, որը հետագայում կուղղորդեր հետազոտողներին՝ տրամադրելու հատուկ չափանիշներ:

Շրջանային մակարդակ 1		Շրջանային մակարդակ 2		Շրջանային մակարդակ 3	
Բլումի մակարդակ 1.	Բլումի մակարդակ 2.	Բլումի մակարդակ 3.	Բլումի մակարդակ 4.	Բլումի մակարդակ 5.	Բլումի մակարդակ 6.
<u>Հիշել</u>	<u>Հասկանալ</u>	<u>Պլյառել</u>	<u>Վերլուծել</u>	<u>Գնահատել</u>	<u>Ստեղծել</u>
Ընդօրինակել	Ծանոթագրել	Դերակատարել	Հաշվարկել	Վիճարկել	Բլագ վարել
Սահմանել	Թվիթել	Զևալարել	Դասակարգել	Վալերացնել	Կառուցել
Գտնել	Կապակցել	Վերարտարել	Մասերի բաժանել	Փորձարկել	Անխնացնել

Տեղորոշել	Նշել	Վերբերել	Հարաբերակցել	Հաշվարկել	Հարմարեցնել
Մեջբերել	Ամփոփել	Ընտրել	Ազդակառուցել	Գնահատել	Համագործակցել
Լսել	Հարաբերակցել	Որոշել	Կապակցել	Քննադատել	Բաղադրել
Համացանցում փնտրել	Դասակարգել	Ցուցադրել	Խառնել	Մեկնաբանել	Ուղղորդել
Կրկնել	Բառափոխել	Կառադատել	Մտքերը փարտեզագրել	Բանավիճել	Հնարել
Ասեքքել	Կանխատեսել	Իրականացնել	Կազմակերպել	Պատասխանել	Փոփոխություն
Ուրվագծել	Համեմատել	Քննել	Գնահատել	Հայտնաբերել	Վիճի էջ կառուցել
Ընդգծել	Հակադրել	Գործարկել	Գոյացրել	Փորձարկել	Գրել
Մտապահել	Մեկնաբանել	Էսթիմավորել	Բաժանել	Գնահատել	Նկարահանել
Կապեր հաստատել	Լրագրություն անել	Փորձարկել	Նվազեցնել	Վարկածն առաջացնել	Ծրագրավորել
Որոշել	Մեկնաբանել	Դուրս բերել	Տարբերակել	Զուգել	Մոդելավորել
Նույնականացնել	Խմբավորել	Հարցաքննել	Պատկերագրող	Մոդելացնել	Դերակատարել
Ընտրել	Միջամտել	Նկարել	Հարցադրել	Տեղադրել	Լուծել
Այլու աշխատել	Գնահատել	Պատրաստել	Կառուցվածքավորել	Կանխատեսել	Խառնել
Կրկնօրինակել	Ընդլայնել	Խաղալ	Ինտեգրել	Վարկաբանություն	Ֆասիկլացնել
Համադրատախանե ցնել	Հավաքել	Ինտեգրել	Վերադրել	Արտացոլել	Կառավարել
Էջանիշավորել	Օրինակավորել	Ներկայացնել	Գնահատել	Վերանայել	Բանակցել
Կետերով առանձնացնել	Արտահայտել	Գծադրություն	Բացատրել	Խմբագրել	Առաջնորդել

Ներկայացված բայերը որոշ դեպքերում չեն օգտագործվել բառացիորեն, այնուամենայնիվ շատ օգտակար են եղել տարբերակելու համար պլանավորված մակարդակները:

Զափանիչները ֆաղափացիական կարողությունների շրջանակում

Բլոգի տախտնամիայի իրականացումը ռուբրիկաների առաջադրված կառուցվածքում, որն աջակցում է վերջնական նպատակի հստակ ըմբռնումը, հնարավորություն տվեց հետազոտողներին սկսելու աշխատել չափանիշների վրա: Սկզբում բերվեց մի քանի աջակցող օրինակ.

Թեմա	Մակարդակ 1 – սկսնակ մակարդակ (ձեռք բերել, բացատրել) –	Մակարդակ 2 – միջանկյալ մակարդակ (կիրառել գործողության մեջ) – ուղղված է ինքն իրեն	Մակարդակ 3 – առաջնորդության մակարդակ (կրթել, տարածել) – ուղղված է այլոց
------	---	--	---

	ուղղված է ինքն իրեն		
--	---------------------	--	--

Ինչպես տեսանելի է՝ 1-ին և 2-րդ մակարդակները համարվում էին որպես ակտիվ ֆազաֆցու ինֆնազարգացման համար համապատասխան: 3-րդ մակարդակը նախատեսված էր նրանց համար, ովքեր առաջնորդներ են և կարող են կրթել, առաջնորդել, համակարգել կամ ընդգրկել այլոց տարբեր ֆազաֆցիական գործընթացներում:

Ի վերջո, ամենաարդիական և օբյեկտիվ չափորոշիչները ստեղծելու համար մենք որոշեցինք ներգրավել երիտասարդների ֆազաֆցիական զարգացման ոլորտում շահագրգիռ կողմերի 20 հոգուց բաղկացած խումբ:

Նրանց թվում էին երիտասարդներ, երիտասարդական առաջնորդներ, երիտասարդական ՀԿ ներկայացուցիչներ, ուսուցիչներ, երիտասարդական աշխատողներ, ոչ ֆորմալ մանկավարժներ, մեթոդիստներ, հոգեբաններ, լրագրողներ, ֆազաֆցիական հասարակության փորձագետներ, հանրային աշխատողներ և ֆազաֆցիական գործիչներ:

Պործիքը դուրս է գալիս գնահատման ավանդական մեթոդներից՝ մանկավարժներին տրամադրելով երիտասարդների կարողությունները հասկանալու ավելի մանրակրկիտ և խորը եղանակ: Սահմանելով կոնկրետ չափորոշիչներ և կատարողականի ցուցանիշներ՝ գնահատումը դառնում է առավել օբյեկտիվ և ստանդարտացված՝ նվազեցնելով հնարավոր կողմնակալությունը և ապահովելով գնահատումների հետևողականությունը: Բացի այդ, ռուբրիկան օգնում է գնահատման գործընթացը դարձնել թափանցիկ և հեշտ հաղորդելի:

Ավելին, գործիքը թույլ է տալիս ժամանակի ընթացքում հետևել կարողությունների զարգացմանը: Կանոնավոր և համակարգված գնահատումները հնարավորություն են տալիս մանկավարժներին հետևել երիտասարդների կարողությունների աճին և կատարելագործմանը, ինչը հասկալի կարևոր է հետագա աջակցության և միջամտության կարիք ունեցող ոլորտները բացահայտելու համար: Ռուբրիկաների այս հետևողականության ասպեկտը նաև խթանում է երիտասարդների աճի մտածելակերպը, քանի որ նրանք կարող են ակնհայտ լինել իրենց առաջընթացին և ձեռքբերումներին՝ մոտիվացնելով նրանց ձգտել շարունակական կատարելագործման:

Փորձագիտական հանդիպման ողջ ընթացքում զգալի շեշտադրում է արվել ապահովելու, որ բաղադրիչների ընտրված ցանկը մշակութային առումով զգայուն և համատեմատված լինի: Փորձագետների գիտելիքների և փորձառության տարբերությունները հարստացրեցին բնորոշումները և նպաստեցին ավելի ամբողջական և ընդգրկուն մոտեցմանը ֆազաֆցիական կարողություններին:

Ընդհանուր առմամբ, փորձագետները ներկայացրել են կարողության յուրաքանչյուր տարրի չափանիշների ցանկը:

Քաղաքական կարողությունների 60 տարրերից յուրաքանչյուրը ստացել է երեք մակարդակ և յուրաքանչյուր մակարդակի առնվազն մեկ չափանիշ: Որոշ մակարդակներ նկարագրվել են մի քանի չափանիշներով: Հետագա աշխատանքը ուղղված էր ոչ անհրաժեշտ նյութերի և կրկնվող տարրերի միաձուլմանը և ջնջմանը: Շատ դժվար էր ռուբրիկան ներկայացնել նաև վերջնական հասցեատերերի՝ երիտասարդության համար հասանելի ձևով: Այդ իսկ պատճառով բոլոր տարրերը մի քանի անգամ վերանայվել և հարմարեցվել են այն ձևին, որն ավելի «երիտասարդական» կլիներ:

Այնուամենայնիվ, պետք է ընդգծել, որ հզորիտ իրականացումն ապահովելու համար կարևոր է, որ գործիքն օգտագործվի մանկավարժների կողմից, ովքեր պարբերաբար ուղեկցում են երիտասարդներին: Հետագայում պետք է հիմնված լինի երիտասարդության հատուկ վարձագծի մանրակրկիտ դիտարկման վրա:

Շրջանակի ամբողջական ռուբրիկան ավելացված է որպես հավելված 1 և հանդիսանում է այս հրապարակման անբաժանելի մասը:

2.4 ԻՆՔՆԱԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԹՎԱՅԻՆ ԳՈՐԾԻՔ

Գիտակցելով երիտասարդների ինֆնագիտակցության և ինֆնավարության խթանման կարևորությունը՝ մի պարզ ինտերակտիվ գործիք, որը կոչվում է երիտասարդների համար ֆազաֆցիական կարողությունների մակարդակի գնահատում, մանրակրկիտորեն նախագծվել և մշակվել է՝ ինֆնագնահատման հնարավորություն տալու համար: Երիտասարդների համար հարմար այս տարբերակը նախատեսված է երիտասարդներին հնարավորություն ընձեռելու ակտիվ դեր խաղալ ֆազաֆցիական կարողության մեջ իրենց աճի և զարգացման գնահատման հարցում: Երիտասարդներին տրամադրելով մի գործիք, որը խթանում է ներդաշնակությունն ու ինֆնադրսևորումը, փորձագետները նպատակ ունեն զարգացնել սեփականության և պատասխանատվության զգացում սեփական կրթական ուղու համար:

Ծրագրի փորձագետները եզրակացրեցին, որ ինֆնագնահատման լավագույն միջոցը կլինի Լիկերտի սանդղակի օգտագործումը միասնական արժագանկներով (յուրաքանչյուր պնդում ունի հնարավոր նույն արժագանկները): Պնդումներին հնարավոր արժագանկներն են՝

սեփական իրազեկությունը ֆաղափառական կարողության տարբերի և տարբեր ֆաղափառական գործունեության մեջ իրենց թերությունների վերաբերյալ:

Wizard

**You're a master of magic,
with powers that awe and amaze.
You might not have a castle or an army,
but who needs those when you can
shoot fireballs out of your fingertips?**

Նաև որոշում է կայացվել խուսափելու օգտատերերի շատ խիստ գնահատումից 7-միավորանի սանդղակով: Գնահատումը հիմնականում բնութագրական է: ՏՏ այս գործիքից տրված արձագանքները «մեղմելու» համար ներառվել է ևս մեկ հատկանիշ՝ յուրաքանչյուր օգտատեր, բացի նշված նկարագրական գնահատումից, կարող է ստանալ ևս մեկը՝ միջնադարյան կերպարների հետ համոզային փոխաբերական կապի և զվարճալի, կարճ նկարագրությունների միջոցով:

Միավորների փառակը չի բացահայտվում օգտատիրոջը: Այնուամենայնիվ, ուսումնական միջոցառման ընթացքում շատ հեշտ է միավորներ ստանալ մասնակիցներից՝ միաժամանակ հարցնելով, թե ինչպիսի կերպար են նրանք դարձել:

Միավոր 1/7. Վտարանդի

Միավոր 2/7. Գյուղացի

Միավոր 3/7. Սկվայր

Միավոր 4/7. Վաճառական

Միավոր 5/7. Ասպետ

Միավոր 6/7. Կախարդ

Միավոր 7/7. Արքա

Այս լուծումը տեխնիկապես իրականացնելու համար պրեզենտացիան, որը թույլ է տալիս մեզ անցնել գնահատումը, ունի ընդհանուր 256 սլայդ: Արդյունքում, յուրաքանչյուր օգտատեր գնահատման արդյունքը ստանալու համար տեսնում է 22 սլայդ՝ 3 ներածական սլայդ, 18 գնահատման սլայդ, 1 գնահատում իրականացնելու սլայդ:

Փորձարկման եզրակացություններ և փոփոխություններ ՏՏ գործիքում

Գնահատման մեակման ընթացքում իրականացվել են թեստավորման մի քանի փուլեր:

Առաջին փուլը ներառում էր արձագանքներ կարողության բոլոր տարրերին: Գնահատումն իրականացնելու համար անհրաժեշտ էր ընդհանուր առմամբ ավելի քան 250 արձագանք: Այս ժամանակահատվածից հետո կոնսորցիումը որոշեց, որ անհրաժեշտ է պարզեցնել բաղադրական կարողության արդյունավետության գնահատման եղանակը՝ այն առավել գրավիչ և հետաքրքիր դարձնելու երիտասարդության համար՝ որպես վերջնական օգտատերերի:

Դա այն ժամանակն էր, երբ նախագծվեց և մշակվեց քվյալին ինֆրագնահատումը՝ պատասխանելով 1-ին թեստավորման խմբերի կարիքներին: Այս քվյալին լուծման ներդրման շնորհիվ թեստավորման ժամանակը կրճատվեց 90 րոպեից մինչև 10 րոպե, և օգտատերերի գոհունակությունը էականորեն աճեց:

Թեստավորման երկրորդ փուլը կենտրոնացած էր SS գործիքների օգտագործման վրա: Շուրջ 100 երիտասարդների թեստավորման հնարավորություն տալուց հետո թեստի արդյունքը եղավ այն, որ երիտասարդների ստացած միավորները շատ բարձր էին: Մշակող թիմը որոշեց փոխել UI-ի որոշ դետալներ գնահատման մեջ ավելի չեզոքի (առաջին տարբերակը ներառում էր դեմքեր, որոնք կապված էին արձագանքների շարքի հետ, օրինակ՝ տխուր դեմք «1-ին մակարդակի համար – կարևորագույն համաձայն չեմ»):

Նաև այս փուլում պնդումները վերամշակվել են: Անխուսափելի էր, որ բոլոր պնդումները վերցված էին շրջանակից և 100%-ով նույնն էին, սակայն այդ պարզ նախադասությունները այնքան նկարագրական և մանրամասն չէին, որպեսզի երիտասարդ օգտատերերին թույլ տային խորանալու իրենց ինֆրագնահատման գործընթացում: Ուստի որոշվեց ավելի խորը զարգացնել այդ նախադասությունները:

Օրինակ՝ «Ես նախաձեռնում եմ բարձրացնել իմ հասարակության խոցելի խմբերի ակտիվ մասնակցությունը» պնդումը վերաձևակերպվել է հետևյալ կերպ. «Ես նախաձեռնում եմ իմ համայնքում բարձրացնելու խոցելի խմբերի ակտիվ մասնակցությունը, ինչպիսիք են փախստականները, հաճախողություն ունեցող անձինք, ԼԳԲՏԻՔ, կրթական և էթնիկ փոքրամասնությունները և այլն»:

Նկարագրված փոփոխությունների իրականացումից հետո օգտատերերի հասած արդյունքները մի փոքր վատթարացան, ինչը և սպասված արդյունքն էր:

Թվային ինֆրագնահատման գործիքի առաջին էջը

Chat GPT-ի՝ արհեստական բանականության վրա հիմնված գործիքի հայտնվելով, հետազոտողները կիրառեցին դրա հնարավորությունները գնահատման բաղադրիչների և դրա երեք մակարդակի կառուցվածքի վերագնահատման համար: Chat GPT-ի լեզվի մշակման կարողությունները նպաստեցին ավելի խորը վերլուծության, ինչը հանգեցրեց հնարավոր կատարելագործման՝ գնահատման գործիքի ճշգրտությունն ու արդյունավետությունը բարձրացնելու համար:

Հետազոտության և հրապարակման մեջ օգտագործված ուսումնասիրությունների ՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ.

1. ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՀԱՄԱՐ, Եվրոպայի խորհուրդ, 2016թ. մարտ
2. ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ, ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐ, ՄԵԹՈՂՆԵՐ, ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ, Եվրոպայի խորհուրդ, 2021թ. հունիս
3. ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐԻՋՆԵՐ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ, Եվրոպայի խորհուրդ, 2021թ. սեպտեմբեր
4. ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ ՇՐՋԱՆԱԿ, հատոր 1, Եվրոպայի խորհուրդ, 2018թ. ապրիլ
5. ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ ՇՐՋԱՆԱԿ, հատոր 2, Եվրոպայի խորհուրդ, 2018թ. ապրիլ
6. ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ ՇՐՋԱՆԱԿ, հատոր 3, Եվրոպայի խորհուրդ, 2018թ. ապրիլ
7. "Հիմնական ֆազաբացիության կարողությունների շրջանակ", WeAreEurope, նախագծի համար՝ 2015-1-EL01-KA201-013919, 2016 թ. մարտ
8. ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱՅԱՑՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՈՒՄ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐԳՐԱՎՄԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ ՇՐՋԱՆԱԿ
(https://democracy-reloading.eu/wp-content/uploads/2022/09/reference_framework.pdf)
9. Ցկյանս ուսումնասիրության հիմնական կարողությունները, Եվրոպական միություն, 2019թ.
(<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/297a33c8-a1f3-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-ru>)
10. Եվրոպայում ֆազաբացիական կարողությունների չափում, IEA-ի ֆազաբացիական կրթության 1999թ. ուսումնասիրության վրա հիմնված ամփոփ ցուցանիշ 14-ամյա զարգացումների համար, Եվրոպական համայնքներ, 2008թ.
11. 2011թ. ֆազաբացիական կարողությունների ամփոփ ցուցանիշ (CCCI-2), Եվրոպական միություն, 2012թ.

12. Երիտասարդության ֆազաֆազիական կարողությունները Եվրոպայում. ազգամիջյան տատանումների չափում ամփոփ ցուցանիշի ստեղծման միջոցով, Բրայոնի Հոսկինս • Միֆայելա Սախանա • Սինթիա Մ. Հ. Վիլյալբա, 2014թ. սեպտեմբերի 16
13. Եվրոպայում ֆազաֆազիական կարողությունների չափում, IRC նյութեր 2008, Բրայոնի Հոսկինս, ԿԲԵԼ, Համատեղ հետազոտական կենտրոն, Եվրոպական հանձնաժողով
14. Փազաֆազիական կարողության բաղադրիչների ձևավորում, դասավանդման և կրթության ամսագիր, CD-ROM. ISSN: 2165-6266 :: 03(03):265-277 (2014)
15. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՌՈՒԲԻԲԻԿԱ. Փազաֆազիական կարողություններ, Բենիտո կենտրոն, Յուտայի համալսարան, 2022թ.
16. LifeComp անձնական, սոցիալական և սովորելու ունակության հիմնական կարողությունների եվրոպական շրջանակ, Եվրոպական միություն, 2020թ.
17. Երիտասարդական ֆազաֆազիական ինֆնագնահատման գործիք, Եվրոպայի խորհուրդ, 2018թ. սեպտեմբեր
18. Եվրոպայի խորհրդի երիտասարդական աշխատանքի պորտֆոլիո
19. ETS կարողությունների մոդել երիտասարդական աշխատողների կողմից միջազգային աշխատանք իրականացնելու համար, 2018թ. (<https://www.salto-youth.net/rc/training-and-cooperation/tc-rc-nanetworktcs/youthworkerscompetence-model/>)
20. DigComp 2.1. Փազաֆազիների համար քվային կարողությունների շրջանակ՝ իմացության ուր մակարդակներով և օգտագործման օրինակներով, Եվրոպական միություն, 2017թ.
21. DigComp 2.2. Փազաֆազիների համար քվային կարողությունների շրջանակ՝ գիտելիքների, հմտությունների և մոտեցումների նոր օրինակներով, Եվրոպական միություն, 2022թ.
22. GreenComp: Կայուն զարգացման կարողությունների եվրոպական շրջանակ
23. EntreComp: Ձեռներեցության ոլորտում կարողությունների եվրոպական շրջանակ, Եվրոպական միություն, 2016թ.

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1. ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՓԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿ

ԳԻՏԵԼԻՓԻ տարրերը շրջանակում

№	Թեմա	Մակարդակ 1 – սկսնակ (ձեռք բերել, բացատրել)	Մակարդակ 2 – միջին (գործողության մեջ)	Մակարդակ 3 – Առաջնորդություն/տարածում (ուսուցանել, տարածել)
1	Եվրոպական ընդհանուր արժեքների խնացություն և ժողովրդավարական գործընթացների հասկացողություն	Ես նույնացնում և նկարագրում եմ մի շարք եվրոպական ընդհանուր արժեքներ: Ես հասկանում եմ «Ժողովրդավարական գործընթացներ» տերմինի նշանակությունը և կարող եմ առանձնացնել դրանցից մի ֆանիսը:	Ես վերլուծում եմ (հասկանում եմ) ժողովրդավարական գործընթացների նպատակը և կարող եմ անդրադառնալ դրանց գործունեության արդյունքին: Ես լուսաբանում և գնահատում եմ եվրոպական ընդհանուր արժեքների օրինակները:	Ես կրթում եմ եվրոպական ընդհանուր արժեքների և ժողովրդավարական գործընթացների մասին: Ես նպատակ ունեմ խթանել բանավեճը եվրոպական ընդհանուր արժեքների շուրջ՝ ստեղծելով տարածք՝ այլոց համար՝ կիսվելու իրենց կարծիքներով և հեռանկարներով:
2	Փաղափցիական տարածք հայեցակարգի խնացություն և ըմբռնում	Ինձ ծանոթ է փաղափցիական տարածքների նշանակությունը և գիտեմ դրանց տարբեր տեսակները Ես հասկանում եմ փաղափցիական տարածքների հիմնական առանձնահատկությունները	Ես գիտեմ, թե ինչպես պետք է գործել փաղափցիական տարածքներում: Ես կարող եմ գնահատել փաղափցիական տարածքների ազդեցությունը: Ես կարող եմ բացահայտել փաղափցիական տարածքներում տարբեր դերակատարների	Ես գիտեմ, թե ինչպես ներգրավել այլոց փաղափցիական տարածքների ստեղծման և զարգացման գործում: Ես բարձրացնում եմ փաղափցիական տարածքների կարևորությունն ու

			փոխհարաբերությունները:	անհրաժեշտությունը:
3	Հնթացիկ և պատմական սոցիալ-ժաղափական իրավիճակների մասին գիտելիքներ	Ես գիտեմ իմ հասարակության համար հիմնական պատմական և սոցիալ-ժաղափական իրադարձությունները: Ինձ հետաքրքրում է ներկայիս սոցիալ-ժաղափական իրավիճակը:	Ես հասկանում եմ պատմական և սոցիալ-ժաղափական իրադարձությունների հետևանքները: Ես կարող եմ սահմանել պատմական իրադարձությունների և ներկայիս սոցիալ-ժաղափական իրավիճակի միջև կապը:	Ես ոգեւոնում եմ ալլոց՝ գնահատելու տարբեր տեսակետներ կոնկրետ սոցիալ-ժաղափական իրադարձությունների համար:
4	Որոշումների կայացմանը երիտասարդների մասնակցության տեսությունների, մոդելների և առկա պրակտիկայի խնայություն և ըմբռնում	Ես գիտեմ որոշումների կայացման գործընթացները: Ես կարող եմ բերել երիտասարդների մասնակցության լավ փորձի օրինակներ:	Ես հասկանում և կարող եմ բացատրել երիտասարդների մասնակցության կարևորությունը որոշումների կայացման գործընթացում: Ես կարող եմ տարբերակել երիտասարդների մասնակցության տարբեր մակարդակները որոշումների կայացման գործընթացներում և լավ փորձի օրինակներ ներկայացնել: Ես գիտեմ, թե ինչպես ներգրավվել որոշումների կայացման գործընթացներում:	Ես ոգեւոնում եմ ալլոց՝ աղապատեցնելու և տեղայնացնելու երիտասարդների մասնակցության լավ փորձերը իրենց իրականությանը: Ես ղեկավարում եմ որոշումների կայացման որոշ գործընթացներ իմ համայնքում և/կամ նպաստում եմ երիտասարդների ներգրավմանը դրանցում:
5	Անձնական և սոցիալական կյանքում ԶԼՄ-ների դերի հասկացողություն և մեղիան ու համացանցը ժաղափական նպատակներով օգտագործելու խնայություն	Ես ծանոթ եմ մի քանի լրատվամիջոցների և գիտեմ, թե ինչպես տարբերակել դրանց տարբեր տեսակները: Ես գիտեմ, թե ինչպես գտնել տեղեկատվություն տարբեր տեսակի լրատվամիջոցներում: Ես գիտեմ, թե ինչպես օգտագործել ինտերնետը ժաղափական նպատակներով:	Ես հասկանում եմ լրատվամիջոցների դերը հասարակության մեջ և կարող եմ վերլուծել, թե ինչպես են լրատվամիջոցներն ազդում իմ անձնական և սոցիալական կյանքի վրա: Ես կարող եմ վերլուծել լրատվամիջոցների հրապարակման տարբեր համատեքստերը: Ես գիտեմ, թե ինչպես գրել/ստեղծել բովանդակություն որոշակի տեսակի լրատվամիջոցների համար:	Ես գիտեմ, թե ինչպես ղեկավարել լրատվամիջոցների հետ համագործակցության գործընթացը երիտասարդների խմբի շրջանակներում: Ես ֆասիլիտացնում եմ համացանցը ժաղափական նպատակներով օգտագործելու ուսուցման գործընթացները:
6	Հասարակության հետ կապված հիմնական հասկացությունների և	Ես գիտեմ, թե ինչ է հասարակությունը, մշակույթը, կրոնը և կարող եմ թվարկել օրինակներ:	Ես կարող եմ կազմածել տարբերությունները և հարաբերակցությունները	Ես բարձրացնում եմ իմ համայնքի անդամների իրազեկվածությունը

	երևույթների իմացություն + մշակույթների և կրոնների բազմազանություն	Հասկանում եմ հիմնական մշակույթների և կրոնների էական տարբերությունները, գիտեմ դրանց հիմնական համոզմունքները և հիմնարար սկզբունքները:	սոցիալական և մշակութային որոշակի խմբերի միջև: Ես գիտեմ, թե ինչ վարքագիծ դրսևորել բազմամշակութային միջավայրում՝ քյուրիմացություններ և կոնֆլիկտներ չհրահրելու նպատակով: Հասկանում եմ հավասարության հայեցակարգը և թե ինչպես արձագանքել խտրականության բոլոր ասպեկտներին:	խտրականության բոլոր ասպեկտների վերաբերյալ: Տարածում եմ տարբեր մշակույթների և կրոնների մասին գիտելիքներ:
7	Երիտասարդության և կամավորության աջակցության մեխանիզմների հետ կապված հիմնական հասկացությունների և երևույթների իմացություն	Ես գիտեմ կամավորություն հասկացությունը: Ունեմ հիմնական գիտելիքներ երիտասարդների համար տարբեր աջակցության մեխանիզմների մասին և գիտեմ, թե ինչպես հասնել դրանց:	Ես գիտեմ, թե ինչպես դիմել երիտասարդության աջակցության մեխանիզմներին: Գիտեմ որտեղ գտնել կամավորական հնարավորություններ: Ես գիտակից կամավոր եմ և գիտեմ, թե ինչ օգուտներ կարող եմ ստանալ կամավորությունից:	Գիտեմ ինչպես ներգրավել այլոց կամավոր գործունեության մեջ: Տարածում եմ տեղեկատվություն երիտասարդության աջակցության մեխանիզմների և հնարավորությունների մասին:
8	Տարբեր իրավիճակներում ճիշտ (բանավոր և ոչ բանավոր) հաղորդակցվելու իմացություն	Ծանոթ եմ հաղորդակցության տարբեր ռեժիմին: Հասկանում եմ արդյունավետ հաղորդակցության բաղադրիչները:	Գիտեմ, թե ինչպես մեկնաբանել ուրիշների բանավոր և ոչ բանավոր ազդանշանները: Գիտեմ ինչպես նվազագույնի հասցնել շեղող գործոնների բացասական ազդեցությունը հաղորդակցության մեջ:	Ես գիտեմ՝ ինչպես բարելավել հաղորդակցությունը ուրիշների հետ: Ես կիսում եմ ճիշտ հաղորդակցվել՝ ՈԼ վերաբերյալ իմ տեսական և գործնական գիտելիքները:
9	Ես-ի իմացություն և ֆննդատեսական ընկալում (ուժեղ/թույլ կողմեր, անհատականություն...)	Ես գիտեմ իմ ուժեղ և թույլ կողմերը: Ես գիտեմ իմ արմատներն ու ինքնությունը:	Գիտեմ՝ ինչպես հաղթահարել թույլ կողմերս և ինչպես զարգացնել ուժեղները: Ես կարող եմ բացատրել, թե որ արժեքներն ու համոզմունքներն եմ պաշտպանում:	Ես գիտեմ՝ ինչպես օգնել ուրիշներին բացահայտելու և հասկանալու իրենց ինքնությունը: Գիտեմ՝ ինչպես բարելավել ուրիշների ուժեղ կողմերը և օգնել

				նրանց հաղթահարել իրենց թույլ կողմերը:
10	Գիտելիքներ՝ ջատագովության և լոբբինգի մասին	Ես գիտեմ, թե ինչ է ջատագովությունն ու լոբբինգը: Կարող եմ թվարկել ջատագովության և լոբբինգի տարբերությունները:	Կարող եմ նկարագրել ջատագովության և լոբբինգի մեթոդներ ու ռազմավարություններ և բացատրել դրանց միջև եղած տարբերությունները: Ես գիտեմ, թե ինչ մոտեցում ցուցաբերել և ինչպես համագործակցել տարբեր շահագրգիռ կողմերի հետ:	Գիտեմ, թե ինչպես բարելավել այլոց հասկացողությունը ջատագովության ու լոբբինգի մասին և ինչպես կատարել ընտրություն ռազմավարությունների միջև:

ԳԻՏԵԼԻՓԻ տարրերը շրջանակում				
№	Թեմա	Մակարդակ 1 – սկսնակ (ձեռք բերել, բացատրել)	Մակարդակ 2 – միջին (գործողության մեջ)	Մակարդակ 3 – Առաջնորդություն/տարածում (ուսուցանել, տարածել)
1	Տեղեկատվություն որոնելու, վերլուծելու և ընտրելու ունակություն	Ես կարող եմ փնտրել իմ աշխատանքի/ուսման համար անհրաժեշտ տեղեկատվություն՝ օգտագործելով տարբեր աղբյուրներ: Ես կարող եմ հավաքել տվյալներ տարբեր մեթոդներով (օրինակ՝ մտազրոյ, գրասենյակային հետազոտություն և այլն) և վերլուծել դրանց արդիականությունը: Կարող եմ բացահայտել և տարբերակել ինձ անհրաժեշտ տեղեկատվության տեսակները:	Ես կարող եմ դասակարգել, կապել, կազմակերպել և փոխկապակցել տարբեր տեղեկություններ: Կարող եմ ֆինել տեղեկատվության տարբեր աղբյուրներ և վերացնել կեղծ տեղեկատվությունը:	Ես կարող եմ փոխանցել իմ գիտելիքները փաստահավաքի և փաստերի ստուգման վերաբերյալ՝ ուրիշներին տալով կոնկրետ գործիքներ և մեթոդներ: Ես կարող եմ գնահատել՝ արդյոք ուրիշների կողմից ընտրված տեղեկատվությունը հավաստի է ու վերլուծված և հետադարձ կապ տալ: Կարող եմ ֆորսիլիտացնել գործընկերացները, որոնք կենտրոնացած են տեղեկատվության հավաքման, վերլուծության և

				դասակարգման վրա:
2	Փաստը կարծիքից տարբերելու ունակություն	Ես կարողանում եմ հասկանալ տարբեր մարդկանց ներկայացրած մեկնաբանություններն ու կարծիքները և տարբերել դրանք փաստերից: Ես կարող եմ ձևակերպել պնդումներ կոնկրետ փաստերի հիման վրա:	Ես կարող եմ ստուգել վստահելիությունը՝ որպես փաստ օգտագործվող տեղեկատվությունը հաստատելու համար: Ես կարող եմ ստեղծել հայտարարություններ՝ ինտեգրելով և՛ փաստերը, և՛ իմ տեսակետը:	Կարող եմ ուրիշներից ուղղորդել վերլուծելու՝ արդյո՞ք աղբյուրները հավաստի են, թե ոչ: Կարող եմ ուրիշներից բացատրել, թե ինչպես կարելի է եզրակացություն անել փաստերի հիման վրա:
3	Եզրակացություններ անելու ունակություն	Ես կարող եմ ամփոփել հավաքագրված տեղեկատվությունը (օրինակ՝ մի քանի կարծիքներ և ռեսուրսներ)՝ հիմնվելով այդ եզրակացության վրա:	Ես կարող եմ շրջանակել հարցը և վերլուծել ու դասակարգել հավաքագրված տեղեկատվությունը: Ես կարող եմ եզրակացություններ ներկայացնել և բացատրել ուրիշներին:	Հիմնվելով փաստարկների վրա՝ կարող եմ բանավիճել ուրիշների հետ և պաշտպանել եզրակացությունները: Ես կարող եմ ֆոսիլիտացնել ուրիշներին և օգնել նրանց եզրակացություններ անել:
4	Գնահատման հմտություններ	Կարող եմ ինքս ինձ համար կազմակերպել գնահատման գործընթացը:	Ես կարող եմ բացահայտել հաջողության ցուցանիշները և ինչ՝ որ բան գնահատել այդ չափանիշների հիման վրա: Կարող եմ գնահատել որոշակի պլանավորված գործողությունների արդյունքները:	Ես կարող եմ ֆոսիլիտացնել գնահատման գործընթացը ուրիշների համար: Ես կարող եմ աջակցել ուրիշներին՝ զարգացնելու իրենց գնահատման հմտությունները
5	Տարբեր տեսակի մեղիա օգտագործելու ունակություն (տպագիր, ռադիո, հեռուստատեսություն, ինտերնետ և այլն)	Ես կարող եմ օգտագործել մի քանի տեսակի մեղիա՝ անհրաժեշտ տեղեկատվությունը ընտրելու համար:	Կարող եմ որոշել, թե լրատվամիջոցների որ տեսակներն են ավելի ճշտ և օբյեկտիվ: Ես ունակ եմ հաղորդագրությունները հարմարեցնել ավանդական և նոր լրատվամիջոցների առանձնահատկություններին:	Կարող եմ օգնել ուրիշներին օգտագործել տարբեր տեսակի լրատվամիջոցներ: Կարող եմ համագործակցել

				տարբեր տեսակի լրատվամիջոցների միջոցով:
6	Հայտարարությունների ձևակերպում, ներառյալ փաստարկների կառուցում	Ես կարող եմ ձևակերպել և արտահայտել պնդումներ ու փաստարկներ:	Կարող եմ արտահայտվել այնպես, որ ուրիշները կարողանան հասկանալ ինձ առանց խնդիրների:	Ես կարող եմ օգնել մյուսներին՝ ձևակերպելու իրենց պնդումներն ու փաստարկները:
7	Փոխըմբռնման փոխանակում	Ես կարողանում եմ ազատ արտահայտել իմ մտքերը և խոսել, երբ չեմ հասկանում խմբի մեկ այլ անդամի առածը:	Կարող եմ համապատասխան հարցեր տալ և բառափոխում կատարել պարզաբանման համար, որպեսզի հասկանամ, թե ինչ են ուզում ասել ուրիշները:	Ես կարող եմ ֆոսիլիտացնել խմբի մյուս անդամների ըմբռնումը:
8	Ակտիվ լսում (ներառյալ դիտարկելու հմտություններ)	Ես կարողանում եմ պահպանել փոխադարձ հարգանքի կանոնները հաղորդակցության մեջ:	Ես լսում եմ ներգրավվածությամբ՝ հաստատված ոչ բանավոր արտահայտչամիջոցներով. խնդրելու դեպքում՝ կարողանում եմ բառափոխել խմբի մյուս անդամների հայտարարությունները և բացահայտել դրանցում առկա հիմնական թեմաները	Ես կարող եմ խրախուսել խմբային բնորոշումները՝ թույլ տալով բոլորին խոսել, և ապահովել, որ մասնակիցները չընդհատեն միմյանց
9	Հրապարակային հայտարարություններ անելը և ելույթները	Ես կարող եմ ցանկացած հանդիսատեսի առաջ իմ մտքերը հստակ արտահայտել	Կարող եմ կապ պահպանել հանդիսատեսի հետ և միաժամանակ կենտրոնանալ խոսքիս վրա	Ես կարող եմ գնահատել խոսքի որակը: Ես կարող եմ ուրիշներին սովորեցնել հրապարակային խոսել
10	Կապերի հաստատում	Ես կարող եմ հասկանալ պոտենցիալ գործընկերների առավելությունները:	Ես կարող եմ դաշնակիցներ ձեռք բերել և ընդհանուր ռազմավարություն մշակել: Ես կարող եմ ընտրել և նկարագրել պոտենցիալ գործընկերներին մեր համագործակցության առավելությունները:	Ես կարող եմ ներգրավել գործընկերներին և ստեղծել հարթակ՝ համագործակցելու և ռազմավարությունների փոխանակման համար: Ես կարող եմ նախաձեռնել և զարգացնել կայուն համագործակցություն նույն գործընկերների հետ տարբեր նախաձեռնություններում:

11	Այլոց վրա ազդեցություն գործելու ունակություն	Ես կարող եմ ճանաչել այն մարդկանց, ովքեր որոշումներ կայացնող են իմ հասարակության/համայնքի/իրականության մեջ:	Ես կարող եմ բանավոր և գրավոր կերպով ձևակերպել ամուր և հիմնավոր փաստարկներ և հայտարարություններ իմ դիրքորոշման համար: Ես ճիշտ ձևակերպում եմ ընտրում հանդիպումներին և որոշում կայացնողների հետ խոսելիս:	Ես կարող եմ ֆասիլիտացնել երիտասարդների խումբ՝ ջատագովության ֆարգարշավի համար Ես կարող եմ աջակցել և խորհուրդ տալ այլոց, քե ինչպես ազդեցություն գործել:
12	Կոնֆլիկտների հաղթահարման հմտություններ	Ես կարող եմ բացահայտել կոնֆլիկտների պատճառները: Ես կարողանում եմ տարբերակել կոնֆլիկտների տեսակները:	Ես կարող եմ բուր կողմերին բացատրել կոնֆլիկտից ֆաղած դասերը: Ես կարող եմ կանխել կոնֆլիկտի սրումը: Ես կարող եմ օգտագործել կոնֆլիկտի լուծման / կոնֆլիկտների կառավարման տարբեր մեթոդներ	Ես կարող եմ ֆասիլիտացնել այլոց հաղթահարելու կոնֆլիկտը և գտնելու ընդհանուր լուծում: Ես կարող եմ միջնորդություն ներկայացնել այլ կողմերի կոնֆլիկտում:
13	Գործողությունների ձեռնարկում սխեմերգիաների հասնելու համար	Առաջադրանք կատարելիս ես կարող եմ օգտագործել ուրիշների գիտելիքներն ու հմտությունները՝ աջակցության անհրաժեշտության դեպքում	Ես կարող եմ ինքս ինձ գնահատել՝ նշելու իմ ուժեղ և թույլ կողմերը Ես կարող եմ առաջադրանքներ ընտրել՝ ըստ իմ ուժեղ կողմերի և, անհրաժեշտության դեպքում, բացատրել իմ դժվարությունները	Ես հոգ եմ տանում խմբում բոլորի համար. առաջարկում եմ աջակցություն ուրիշներին առաջադրանքների կատարման հարցում՝ դրա անհրաժեշտությունն ընկալելիս Թիմային աշխատանքի ընթացքում ես կարող եմ ֆասիլիտացնել մյուսներին՝ ըստ նրանց ուժեղ և թույլ կողմերի
14	Բազմամակարային խմբերի հետ առնչվելու ունակություն	Ես կարող եմ հասկանալ մարդկանց մշակույթը (պատկանելությունը, կարգավիճակը, միջավայրը)	Ես կարող եմ հարմարվել և ինտեգրվել մշակույթային տարբերություններին քիմային աշխատանքում / միասին աշխատելիս	Ես կարող եմ սոցիալական միջոցառումներ կազմակերպել բազմամակարային

				խմբերի համար Ես կարող եմ ֆասիլիտացնել աշխատանքը բազմամասկությանին միջավայրում
15	Հետադարձ արձագանք տալու և ստանալու ունակություն	Ես կարող եմ պարզ հետադարձ արձագանք տալ խմբի մարդկանց, ինչը կարող եմ ցույց տալ համագործակցության դրական կողմերը: Ես կարող եմ ընդունել ուրիշներից ստացված հետադարձ արձագանքները և օգտագործել դրանք իմ զարգացման համար	Ես կարող եմ հետադարձ արձագանք տալ խմբի մարդկանց՝ նշելով համագործակցության դրական կողմերը և հանդիպող դժվարությունները Ես կարող եմ գնահատել իմ հետադարձ արձագանքը այլ մարդկանց և ուրիշների՝ ինձ տված հետադարձ արձագանքը:	Ես կարող եմ ուրիշներին կրթել՝ ձևակերպելու և ստանալու հետադարձ արձագանք
16	Ուրիշների հետ ընդհանուր շահերով արդյունավետ համագործակցելու ունակություն	Ես կարող եմ ուրիշների հետ ներգրավվել ընդհանուր շահերի համար	Ես կարող եմ ուրիշների հետ ընդհանուր աշխատանքով զբաղվել և ակտիվորեն մասնակցել ընդհանուր խնդիրների լուծմանը:	Ես կարող եմ տարածել ընդհանուր շահերի համար ուրիշներին արդյունավետ ներգրավելու առավելությունները Ես կարող եմ առաջնորդել ուրիշներին ընդհանուր խնդիրների շուրջ համագործակցության մեջ ներգրավվելու գործընթացը
17	Ուրիշներին մոբիլիզացնելու ունակություն	Ես կարողանում եմ մարդկանց մոբիլիզացնել իմ շուրջը, որպեսզի միասին աշխատենք ինչ՝որ կարևոր խնդիր է նպատակի շուրջ	Ես ուրիշներին մոբիլիզացնելու և նպատակներին հասնելու համար նախաձեռնություն ցուցաբերելու փորձ ունեմ, և կարող եմ այդ գործողությունների օրինակներ բերել	Ես կարող եմ ֆասիլիտացնել այլ առաջնորդների՝ մոբիլիզացնելու խմբերը:
18	Ռիսկերի գնահատման հմտություններ	Ես կարող եմ ընտրել ռիսկերի գնահատման համապատասխան միջոցներ	Ես կարող եմ կազմակերպել ռիսկերի գնահատման գործընթացը	Ես կարող եմ սովորեցնել ուրիշներին՝ ընտրելու և օգտագործելու համապատասխան միջոցներ ռիսկերի

				զնահատման համար
19	Համակարգման հմտություններ	Ես կարող եմ սահմանել միջոցառման կամ նախագծի համակարգման պլան	Համակարգել եմ տարբեր նախագծեր և նախաձեռնություններ	Ես կարող եմ տարածել համակարգման փորձ և գիտելիքներ՝ օգտագործելով տարբեր օգտակար գործիքներ Ես կարող եմ առաջնորդել համակարգողների խումբ
20	Նախաձեռնողականություն ցուցաբերելու կարողություն	Ես կարող եմ նախաձեռնողականություն ցուցաբերել այն իրավիճակներում, երբ դա անհրաժեշտ է	Ես պատրաստակամորեն նախաձեռնողականություն եմ ցուցաբերում տարբեր իրավիճակներում	Ես խրախուսում և աջակցում եմ այլոց՝ լինել նախաձեռնող
21	Խնդրի հասկացողություն և վերլուծում	Ես կարող եմ նախաձեռնել և սահմանել խնդրի փաստերը և խորհրդակցել ներգրավված յուրաքանչյուր խմբակցության հետ	Ես կարող եմ ստուգել և բացահայտել խնդրի պատճառները և նշել դրա հիմքում ընկածը պատճառները: Ես կարող եմ օգտագործել տարբեր գործիքներ՝ խնդիրը բացատրելու բազմաթիվ տեսանկյուններից (օրինակ՝ առաջնություններ, փոխաբերություններ, վիզուալիզացիաներ) Ես կարող եմ գործառնականացնել խնդիրը՝ նշելով լուծման տարբեր տարբեր՝ շահագրգիռ խումբ, համատեքստ, հնարավոր արդյունքներ	Ես կարող եմ մոդերացնել երիտասարդների խմբի կողմից խնդիրների վերլուծության գործիքների և ռազմավարությունների ընտրության գործընթացը
22	Դատողության տարբեր մեթոդների օգտագործում (օրինակ՝ ինդուկտիվ և դեդուկտիվ)	Ես կարող եմ ձևակերպել առաջադրված խնդրի վերաբերյալ հարցերի ցանկը	Լուծումներ առաջարկելիս՝ խնդիրը հասկանալու համար կարող եմ հաշվի առնել տարբեր տեսակետներ Ես կարող եմ օգտագործել տարբեր ռազմավարություններ (մեթոդներ)՝ խնդիրը լուծելու համար, և ընտրում եմ դրանք՝ ըստ խնդրի առանձնահատկության և համատեքստի	Ես կարող եմ ստեղծել այնպիսի միջավայր, որտեղ մյուսները կարող են աշխատել՝ խնդիրներին համապատասխան լուծումներ գտնելու համար Ես կարող եմ ուրիշներին ցույց տալ, քե խնդրի լուծման որ

				ռազմավարությունները (մեթոդները) կարող են կիրառվել տարբեր տեսակի խնդիրների դեպքում
23	Լուծումների նախագծում, իրականացում և գնահատում	Ես գործողություններ եմ ձեռնարկում, որպեսզի լուծեմ խնդիրը՝ ուրիշի կողմից սահմանված պլանի համաձայն:	Ես գեներացնում եմ գաղափարների լայն շրջանակ, թե ինչպես լուծել խնդիրը, այնուհետև ինֆնուրայն պլանավորում եմ այն լուծելու գործողություններ և իրագործում եմ այս ծրագիրը՝ հաղթահարելով առաջացող դժվարությունները Ես կարող եմ գնահատել ընդունված լուծումների արդյունավետությունը:	Ես կիսվում եմ ուրիշների հետ խնդիրների լուծման ռազմավարություններով: Ես մոդերացնում եմ գործընթացը՝ տվյալ համատեքստում առավել համապատասխան լուծումներ գտնելու համար:
24	Որոշումներ կայացնելու հմտություններ	Ես ինտուիտիվ որոշումներ եմ կայացնում՝ հիմնվելով առկա տվյալների վրա:	Ես համապարփակորեն վերլուծում եմ իրավիճակները՝ լավագույն լուծմանը հասնելու համար: Ես կանխատեսում եմ հնարավոր խնդիրները, գնահատում եմ ռիսկերը և կեռադատում այլընտրանքները՝ լավագույն որոշումներ կայացնելու համար:	Ես կիսվում եմ որոշումների կայացման ռազմավարություններով ուրիշների հետ և տալիս եմ իրականացման օրինակներ: Ես կարող եմ օգնել ուրիշներին՝ կառուցելու իրենց որոշումների կայացման ռազմավարությունը կոնկրետ խնդրի համար:
25	Սեփական աշխատանքի որակը գնահատելու ունակություն	Ես կարողանում եմ օբյեկտիվորեն գնահատել իմ աշխատանքի որակը	Ես կատարում եմ իմ սեփական աշխատանքի արդյունքների համալիր վերլուծություն՝ հիմնվելով ինֆնուրայն մեակված չափանիշների վրա	Ես կարող եմ ուղղորդել ուրիշներին սեփական աշխատանքի ինֆնագնահատման չափումներում
26	Սեփական վարքագծին	Ես կարող եմ բնութել համապատասխան	Ես կարող եմ բնութել	Ես կարող եմ

	անդրադառնալու ունակություն	գործիքներ՝ իմ սեփական վարժագիծն արտացոլելու համար	համապատասխան գործիքներ՝ արտացոլելու իմ սեփական վարժագիծը և սովորելու փորձից	Ֆասիլիտացնել այլոց՝ անդրադառնալու իրենց վարժագծին Ես կարող եմ կրթել այլոց՝ անդրադառնալու իրենց վարժագծին
27	Նպատակներ դնելու և պլանավորելու ունակություն	Ես կարող եմ սահմանել իմ նպատակները	Ես կարող եմ սահմանել իմ նպատակները և կազմել դրանց իրականացման պլանը Ես գիտեմ, թե ինչպես արդյունավետ պլանավորել և ձեռնարկել համապատասխան գործողություններ՝ գործերն ավարտին հասցնելու համար:	Ես կարող եմ աջակցել այլոց՝ իրենց նպատակները դնելու և դրանց հասնելու համար պլանավորելու հարցում Ես կարող եմ կրթել այլոց, որպեսզի ընտրեն պլանավորման ճիշտ միջոցները
28	Ուսումնական առաջադրանքները ինֆորմացիայի կամ համագործակցային ուսուցմամբ կատարելու ունակություն	Նոր գիտելիքներ ձեռք բերելու համար ես օգտագործում եմ հիշողության վրա հիմնված ուսուցման պարզ ուզգովաբարություններ	Ես ընտրում եմ փորձում եմ ուսուցման տարբեր մեթոդներ՝ հիմնվելով ընտրված նպատակի հետ դրանց համապատասխանության, արդյունավետության և իմ նախասիրությունների վրա: Ես վերլուծում եմ իմ սեփական սխալները և եզրակացնում եմ հետագա ուսուցման ուղղությամբ Ես կարող եմ սովորել ուրիշների հետ համագործակցելով	Ես ստեղծում եմ տարածք համագործակցային ուսուցման համար և օգնում եմ այլոց արդյունավետ սովորել Ես ցույց եմ տալիս, թե ինչպես օգտագործել սեփական սխալները՝ սեփական հմտությունները բարելավելու համար
29	Ճկունության հմտություններ ունենալը	Ես կարող եմ դիմակայել կյանքի մարտահրավերներին և վերադառնալ նորմալ իրավիճակի	Ես կարող եմ զարգացնել ճկունություն համբերատարությամբ, լավատեսությամբ, երախտագիտությամբ, ընդունելով, բարությանը, նպատակի զգացումով, ներողամտությամբ և կապով:	Ես կարող եմ օգնել այլոց՝ զարգացնելու իրենց ճկունության հմտությունները, ինչը կարող է օգնել նրանց վերադառնալ նորմալ իրավիճակի և ուժեղ մնալ դժվարին իրավիճակներում:
30	Էմոցիոնալ	Ես կարող եմ ճանաչել և արտահայտել իմ	Ես կարող եմ հասկանալ, կառավարել	Ես կարող եմ

	գրագիտություն ունենալը	հույզերն ու զգացմունքները:	և պատճառ կերպով բացատրել զգացմունքները՝ օգտագործելով խոսքն ու հաղորդակցման այլ ձևերը:	բացահայտել և պիտակավորել այլոց զգացմունքները:
			Ես կարող եմ գրագացնել հուզական բանականությունը ինքնաճանաչման, ինքնակարգավորման և կարեկցանքի միջոցով:	Ես կարող եմ լսել ուրիշներին և կարեկցել նրանց զգացմունքներին:
31	Երկիմաստության հաղթահարումը	Ես ռիսկային և անորոշ իրավիճակների հետ առնչվելու և հաղթահարելու ունակություն ունեմ:	Ես կարող եմ հարմարվել փոփոխություններին և սովորել, թե ինչպես արդյունավետ կերպով հաղթահարել անհարմար իրավիճակները, սթրեսը կամ անհանգստությունը:	Ես ունակ եմ աջակցելու ուրիշներին ռիսկի դիմելու, իրենց հարմարավետության գոտիներից դուրս գալու և այնպիսի իրավիճակների հետ առերեսվելու, որոնք կարող են չունենալ հստակ պատասխաններ կամ արդյունքներ:

ՄՈՏԵՑՈՒՄՆԵՐԻ տարրերը շրջանակում				
№	Թեմա	Մակարդակ 1 – սկսնակ (ձեռք բերել, բացատրել)	Մակարդակ 2 – միջին (գործողության մեջ)	Մակարդակ 3 – Առաջնորդություն/տարածում (ուսուցանել, տարածել)
1	Համայնքի բոլոր անդամների՝ առանց բացառության, քաղաքացիական, սոցիալական, քաղաքական մասնակցության իրավունքների հավասարության պարտավորություն:	Ես հավատում եմ իմ համայնքի բոլոր խմբերի՝ հասարակական քաղաքացիական և քաղաքական կյանքին մասնակցելու հավասար իրավունքներին:	Ես նախաձեռնում եմ բարձրացնել իմ հասարակության խոցելի խմբերի ակտիվ մասնակցությունը:	Ես նպաստում եմ հասարակության գիտակցության բարձրացմանը բոլոր խմբերի համար հավասար իրավունքների մասին:
2	Որոշումների կայացման բոլոր ձևերում ներգրավվածության	Ես հավատում եմ որոշումների կայացման գործընթացներին երիտասարդների ակտիվ մասնակցության կարևորությունը:	Որպես երիտասարդ քաղաքացի՝ ես մասնակցում եմ տեղական և/կամ ազգային մակարդակներում	Ես աջակցում եմ երիտասարդներին՝ ակտիվորեն

	նկատմամբ հետաքրքրություն և ցանկություն:		որոշումների կայացման գործընթացներին:	մասնակցելու տեղական և/կամ ազգային մակարդակներում որոշումների կայացման գործընթացներին:
3	Շրջակա միջավայրի նկատմամբ մտահոգություն և գործելու պատրաստականություն	Ես տեղյակ եմ և անձամբ դիտարկում եմ բնապահպանական խնդիրները:	Ակտիվորեն մասնակցում եմ բնապահպանության և կայունության ոլորտում ֆազաբացիական գործողություններին/ նախաձեռնություններին/կազմակերպու թյուններին:	Ես իրականացնում եմ բնապահպանական խնդիրների վերաբերյալ իրազեկման միջոցառումներ իմ հասարակության մարդկանց համար:
4	Կայուն ժողովրդավարական մշակույթի համար երիտասարդների մասնակցության կարևորությունը հավատալը	Ես գնահատում եմ երիտասարդների մասնակցության կարևորությունը՝ հաջորդ սերունդների միջոցով ժողովրդավարական մշակույթի կայունության համար:	Ես մասնակցում եմ գործողություններին/նախաձեռնությու նների, որոնք նպաստում են երիտասարդների ներգրավմանը ֆազաբացիական գործողություններին:	Ես նպաստում եմ բոլոր հասարակություններում երիտասարդության մասնակցության կարևորության մասին իրազեկվածության բարձրացմանը՝ ժողովրդավարական մշակույթի կայունության համար:
5	Մարդու իրավունքների, մարդու արժանապատվության և օրենքի գերակայության նկատմամբ հարգանք՝ որպես ժողովրդավարության սկզբունք	Ես հասկանում և հարգում եմ մարդու իրավունքները, մարդու արժանապատվությունն ու օրենքի գերակայությունը և կիրառում եմ այդ սկզբունքներն առօրյա կյանքում:	Ես մասնակցում եմ մարդու իրավունքների, մարդու արժանապատվության և օրենքի գերակայության խթանմանը նվիրված միջոցառումներին:	Ես աջակցում եմ այլ մարդկանց՝ մասնակցելու մարդու իրավունքների, մարդու արժանապատվության և օրենքի գերակայության խթանմանը նվիրված միջոցառումներին:
6	Հետաքրքրություն ֆազաբացիական և սոցիալ-տնտեսական զարգացումների նկատմամբ	Ինձ հետաքրքրում են ֆազաբացիական և սոցիալ- տնտեսական զարգացումները:	Ես կոչմ եմ և նպաստում եմ ֆազաբացիական և սոցիալ-տնտեսական զարգացմանը:	Ես խրախուսում եմ այլ մարդկանց՝ նպաստելու ֆազաբացիական և սոցիալ-տնտեսական զարգացումների բարելավմանը:

7	Քաղաքացիական հստակ դիրքորոշման գիտակցում փվեարկության կարևորության վերաբերյալ:	Ես գիտակցում եմ փվեարկության կարևորությունը և պատրաստ եմ փայլեր ձեռնարկելուն:	Ես միշտ փվեարկում եմ կամ ունեմ հստակ փաղաքացիական դիրքորոշում ընտրությունների վերաբերյալ:	Ես ազդեցություն եմ գործում այլ մարդկանց վրա, որպեսզի նրանք գիտակցեն իրենց փաղաքացիական դիրքորոշումը, և խրախուսում եմ արտահայտել այն:
8	Բանականության օրենքի և հետևանքների գիտակցում	Ես տեղյակ եմ բանականության օրենքի և հետևանքների մասին: Ես ընդունում եմ օրենքի գերակայության սկզբունքը:	Մասնակցում եմ բանականության օրենքի և հետևանքների վերաբերյալ փաղաքացիական ակցիաներին	Ես կազմակերպում /դեկավարում/վարում եմ իրազեկման բարձրացմանը միտված միջոցառումներ/քրեյնի նգներ բանականության օրենքի և դրա հետևանքների մասին այլոց իրազեկման վերաբերյալ:
9	Իրավունքներն ու պարտականությունները պաշտպանելը՝ որպես փաղաքացի	Որպես փաղաքացի՝ ես տեղյակ եմ իմ իրավունքներին ու պարտականություններին և պատրաստ եմ պաշտպանել իմ իրավունքները:	Ես պաշտպանում եմ և՛ իմ, և՛ այլոց իրավունքները: Ես փայլեր եմ ձեռնարկում, եթե իմ իրավունքների խախտում է տեղի ունենում	Ես մոտիվացնում և ներգրավում եմ ուրիշներին՝ պաշտպանելու իրենց իրավունքները որպես փաղաքացի և, անհրաժեշտության դեպքում, առաջարկում եմ աջակցություն և առաջնորդություն
10	Համայնքի զգացողության գիտակցում	Ես համայնքի զգացում ունեմ և պատրաստակամություն եմ զգում իմ համայնքի համար փայլեր ձեռնարկելու:	Մասնակցում եմ համայնքի զարգացման մի շարք միջոցառումների	Ես աշխատում եմ ուրիշների՝ համայնքի զգացողության գիտակցության բարձրացման ուղղությամբ
11	Համերաշխության զգացում	Ես համերաշխության զգացում ունեմ և ետաբրքրված եմ այն զարգացնելու տարբեր խմբերի հետ	Ես մասնակցում եմ համերաշխության զանազան գործողությունների իմ համայնքի տարբեր խմբերի հետ	Ես խրախուսում եմ մյուսներին՝ ներգրավվելու համերաշխության գործողություններում և նախագծերում

12	Բոլոր տեսակի բազմազանության նկատմամբ բաց լինելու կարողություն	Ես լայնախոհ եմ և ընդունում եմ բոլոր տեսակի բազմազանությունը:	Ես խթանում եմ բոլոր տեսակի բազմազանությունը և պաշտպանում եմ համայնքի բոլոր անդամների իրավունքները:	Ես մոտիվացնում եմ մյուսներին՝ ընդունելու համայնքի բոլոր անդամների բոլոր տեսակի բազմազանությունը և նպաստել դրան:
13	Երկխոսության և փոփոխության նկատմամբ բաց լինելու կարողություն	Ես բաց անձ եմ փոփոխության և երկխոսության նկատմամբ և պատրաստ եմ զբաղվել դրանով	Ես հեշտությամբ ընդունում և առնչվում եմ երկխոսության և փոփոխության հետ	Ես խրախուսում եմ մյուսներին բաց լինել երկխոսության և փոփոխության առջև
14	Խաղաղության և ոչ բռնության մեակույթի ինտերնալիզացիա	Ես հավատում եմ խաղաղության և ոչ բռնության մեակույթի առանձնահատկություններին և միշտ գործում և վարվում եմ համապատասխանաբար:	Ես կարող եմ նպաստել խաղաղության և ոչ բռնության մեակույթին՝ կազմակերպելով և ղեկավարելով խաղաղության և ոչ բռնության վերաբերյալ կառուցողական փնտրելում:	Ես աջակցում եմ այլ մարդկանց ինֆրազարգացմանը խաղաղության և ոչ բռնության մեակույթի ոլորտում:
15	Բաց մտափոխիչ ուրիշների ցանկություններն ու համոզմունքները լսելու և ընդունելու համար	Ես հավատում եմ խոսքի ազատությանը և մարդկանց անհատական իրավունքներին՝ արտահայտելու իրենց մտքերը, համոզմունքներն ու ցանկությունները:	Ես ակտիվորեն լսում եմ բոլորի մտքերը՝ անգամ եթե համաձայն չեմ արտահայտված մտքերի հետ:	Ես խրախուսում եմ մյուսներին լսել և ընդունել այլ մարդկանց կարծիքները, ցանկություններն ու համոզմունքները:
16	Պատասխանատվություն գործողություններում	Ես պատասխանատվություն եմ զգում ֆաղափառության գործողությունների համար, որոնց մի մասն եմ ես:	Անհրաժեշտության դեպքում չեմ վարանում նախաձեռնողականություն և պատասխանատվություն վերցնել ֆաղափառության գործողությունների համար:	Ես խրախուսում և աջակցություն եմ առաջարկում մյուսներին՝ պատասխանատվություն ստանձնելու ֆաղափառության գործողությունների համար
17	Ինֆրադյուրնավետություն	Ես գիտակցում եմ իմ կարողությունները և պատրաստ եմ ֆայլեր ձեռնարկելու:	Ես արդյունավետ ֆայլեր եմ ձեռնարկում ֆաղափառության նպատակներին հասնելու համար:	Ես նպաստում եմ այլոց ինֆրադյուրնավետության կառուցմանը՝ խրախուսելով նրանց և առաջարկելով աջակցություն:

18	Պատասխանատվություն սեփական ուսուցման գործընթացի և նաև այլոց ուսուցման գործընթացի համար	Ես գիտեմ, թե որն է իմ ուսուցման ռնդ և կարող եմ այն արդյունավետորեն օգտագործել իմ ուսման ընթացքում:	Ես կարող եմ կազմակերպել և գնահատել իմ ուսումնական գործընթացը:	Ես կարող եմ ֆասիլիտացնել/մոդերացնել այլոց ուսուցման գործընթացը:
19	Անի մտածելակերպ	Ես հավատում եմ ժամանակի ընթացքում իմ հեռանկարների, կարողությունների և վարքագծի փոփոխության և զարգացման կարևորությունը:	Ես ակտիվորեն ներգրավվում ու փնտրում եմ հասանելի ուսուցման հնարավորություններ և ներգրավված եմ ցկյանն ուսումնառության գործընթացում:	Ես օգնում եմ այլոց՝ հասկանալու անի մտածելակերպ ունենալու կարևորությունը, և աջակցում եմ հայեցակարգի ինտերնալիզացիային: Ես կազմակերպում և ֆասիլիտացնում եմ դասընթացներ և միջոցառումներ՝ բարձրացնելու անի մտածելակերպի մասին իրազեկվածությունը:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2. ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱԿԱՐԴԱԿԻ ԻՆՔՆԱԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

Որպես թվային գործիք՝ գնահատումը կարելի է գտնել ծրագրի վեբ կայքում՝ www.civicomp.eu ԳԼԱՅԱՏՈՒՄ կոճակի

ներքո: